

Årsredovisning 2014

Årsredovisning 2014

Innehåll

Generaldirektörens förord	5
Statens skolinspektion	7
1 Resultatredovisning	8
1.1 Skolinspektionens samlade produktion	8
1.2 Tillsyn, kvalitetsgranskning och anmälningar	10
1.2.1 Regelbunden tillsyn	10
1.2.2 Anmälningsärenden	21
1.2.2.1 Barn- och elevombudet	28
1.2.3 Kvalitetsgranskning	32
1.2.4 Övriga särskilda redovisningskrav i regleringsbrev – tillsyn och kvalitetsgranskning	34
1.2.4.1 Erfarenheter utifrån myndighetens tillsyn enligt 26 kap. skollagen	34
1.2.4.2 Erfarenheter från tillsyn och kvalitetgranskning inom yrkesutbildningsområdet	37
1.2.4.3 Insatser för att utvärdera myndighetens arbete med tillsyn och kvalitetsgranskning	39
1.3 Tillståndsprovning	48
1.4 Hur Skolinspektionen kommunicerar sina resultat	54
1.5 Kostnader per verksamhet	56
1.6 Organisationsstyrning	58
1.6.1 Kvalitetssäkring av arbetsmetoder och internt kvalitetssäkringsarbete	58
1.6.2 Samverkan med Skolverket och andra myndigheter	62
1.6.3 Kompetensförsörjning och andra personalrelaterade uppgifter	66
1.7 Övrig verksamhet och åiterrapportering	69
1.7.1 Skolväsendets överklagandenämnd	69
2. Finansiell redovisning	73
2.1 Resultaträkning	73
2.2 Balansräkning	74
2.3 Anslagsredovisning	76
2.4 Tilläggsupplysningar och noter	77
Tilläggsupplysningar	77

Ersättningar och andra förmåner 2014.....	78
Anställdas sjukfrånvaro	79
Noter	80
Resultaträkning	80
Balansräkning.....	82
Anslagsredovisning.....	86
Sammanställning över väsentliga uppgifter.....	87
3 Undertecknande av årsredovisningen 2014	88

Generaldirektörens förord

Verksamhetsåret 2014 har för Skolinspektionens del präglats av två olika fokus.

Det ena är den kraftsamling myndigheten gjort för att slutföra det femåriga uppdraget att inspektera alla skolor och all annan verksamhet som ligger under Skolinspektionens tillsyn. När 2014 var till ända hade över 7 000 skolenheter och ytterligare annan verksamhet ingående granskats och fått beslut om nödvändiga åtgärder för att uppfylla det som skollag och annan reglering kräver.

Jag kan konstatera att tillsynen varit mycket framgångsrik. Det finns många uttryck för att kommuner och andra huvudmän tagit till sig våra tillsynsbeslut och påbörjat ett utvecklingsarbete för att deras olika verksamheter ska förbättra sina resultat och ge barn och elever det de har rätt till.

Det andra fokus som präglat verksamheten är mer framåtblickande och utvecklingsinriktat. Det gäller vad som ska hända efter 2014. Projektet Tillsyn 2015 har genomlyst den process vi har haft för tillsynsverksamheten. Inför 2015 gör vi förändringar som ska göra tillsynen ännu mer effektiv. Erfarenheter från hittillsvarande tillsyn har tagits tillvara. En annan förändring, som inletts redan under 2014, är att den ekonomiska granskningen av fristående skolor förstärkts.

Från att ha besökt och genomlyst alla skolor på fem år har vi nu skapat en snabbare och mer flexibel tillsyn. På tre år ska vi gå igenom alla huvudmän och dessutom genomföra en fördjupad tillsyn av ungefär var fjärde skola, de skolor som har störst behov av utveckling. Tanken är att tillsynen på det sättet kommer att bidra till att svensk skolverksamhet höjer sin lägsta kvalitet och att eleverna får rätt stöd för att klara skolans mål. Huvudmannatillsynen syftar till att stärka huvudmannens styrning och kvalitetsarbete för skolorna och för annan verksamhet. Jag hoppas mycket på denna nya tillsyn. Min förhoppning är att den kommer att bli en kraftfull utvecklingsmotor för den svenska skolan och på det sättet också bidra till bättre resultat på nationell nivå.

Antalet anmälningar till Skolinspektionen har fortsatt att öka under 2014. Vi har tagit ökningen av anmälningar på allvar och avsatt resurser för att hålla jämna steg. Men vi har också ökat produktiviteten kraftigt. Vi avslutar fler ärenden än tidigare och klarar i stort sett också de mål vi har satt upp för våra handläggningstider. Jag anser att det är viktigt att de elever och vårdnadshavare som anmäler missförhållanden till oss får det stöd som ett beslut från Skolinspektionen kan innebära.

Ökningen av antalet anmälningsärenden har dock inte gått omärkt förbi. Det ökade utrymme som krävs har tagits från i första hand kvalitetsgranskningar. Kvalitetsgranskningarna är en viktig del av Skolinspektionens verksamhet genom att de riktar in sig på särskilda teman och problemområden. Kvalitetsgranskningarna belyser på djupet och ger också underlag för mycket av den råd och vägledning som Skolinspektionen står för. Under året har vi fortsatt att utveckla formerna för att sprida resultaten bland annat genom särskilda webinarier.

Barn- och elevombudet (BEO) är en särskild verksamhet inom ramen för Skolinspektionen. BEO har kraftigt ökat sin produktivitet och fattar nu beslut i enlighet med de mål för handläggningstider som myndigheten har satt upp.

Skolinspektionens enhet med uppdrag att bedöma ansökningar om att starta eller utöka fristående skolor har under året fattat beslut inom den stipulerade tidsramen. Antalet ansökningar har minskat något i förhållande till tidigare år. Resurserna har anpassats efter den förändrade sökandevolymen.

Till följd av överklaganden av nya upphandlingar inom IT-området var det inte möjligt att starta vissa planerade utvecklingsinsatser. Kostnaderna för flera utvecklingsprojekt blir därmed nödvändiga att skjuta över på 2015. Det, tillsammans med effektivare administration, gör att myndigheten inte förbrukar hela anslaget. Delar av anslaget som inte utnyttjats förs över till kommande budgetår.

Jag kan blicka tillbaka på ett framgångsrikt år för Skolinspektionen. Vi har fortsatt att implementera de verktyg som den nya skollagen har givit oss, men också utvecklat verksamheten inom olika områden. De ekonomiska incitament som står till buds har fått avsedd effekt enligt min mening. Jag är övertygad om att tillsynen sammantaget ger ett bra underlag för de kommuner och andra huvudmän som vill utveckla sin skolverksamhet.

Ann-Marie Begler
Generaldirektör

Statens skolinspektion

Skolinspektionen redovisar nu, med denna årsredovisning, sitt sjätte hela verksamhetsår sedan starten i oktober 2008. I resultatredovisningsdelen redovisas jämförande information för tre år i följd, det vill säga 2014, 2013 och 2012. Viss information återfinns på fler ställen i årsredovisningen för att underlätta för läsaren.

Organisation

Skolinspektionens kärnverksamheter bedrivs inom fem regionala inspektionsavdelningar med stöd av ett huvudkontor bestående av en avdelning för verksamhetsstöd, en rätts- och tillståndsavdelning, en¹, en analys- och statistikavdelning och ett kommunikationssekretariat. Från och med den 1 januari 2014 har analys- och statistikavdelningen förändrat sin organisation till att bestå av tre enheter – en för ekonomisk granskning, en för statistik samt en för analys.

Inom varje inspektionsavdelning finns två till tre enheter som arbetar med regelbunden tillsyn och kvalitetsgranskning. Vidare finns på varje inspektionsavdelning en enhet som handlägger anmälningsärenden.

BEO, Barn- och elevombudet, är en del av Skolinspektionen, men är samtidigt självständig i sitt beslutsfattande. ÖKN, Skolväsendets överklagandenämnd, är en egen myndighet som Skolinspektionen är värmyndighet för.

Figur 1: Organisation 2014

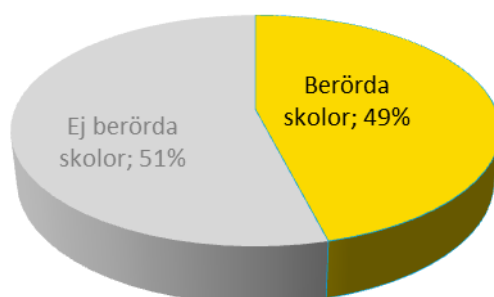
¹ Inklusive kansli för Skolväsendets överklagandenämnd

1 Resultatredovisning

1.1 Skolinspektionens samlade produktion

Idag går omkring 1,3 miljoner elever i nästan 7 200 skolenheter inom skolformerna grund- och gymnasieskola i Sverige.² Skolinspektionen har under 2014 besökt eller på annat sätt genomfört tillsyn och kvalitetsgranskningar samt hanterat anmälningsärenden från närmare hälften av dessa grund- och gymnasieskolor, nästan 3 500 stycken, och cirka 650 andra verksamheter såsom förskola och vuxenutbildning. Sammanlagt har Skolinspektionen fattat runt 7 300 beslut.

Diagram1: Andel grund- och gymnasieskolor i landet som direkt berörts av Skolinspektionen 2014.

Tillsyn, kvalitetsgranskningar och anmälningar

Under året har Skolinspektionens regelbundna tillsyn avsett nästan 1 900 skolenheter och andra verksamheter, vilket omfattar över 300 kommunala och enskilda huvudmän. I den flygande inspektionen har 151 huvudmän i 91 kommuner berörts. Inom ramen för etableringskontrollen och förstagångstillsynen har totalt 74 beslut för lika många skolenheter fattats. Skolinspektionen har även fattat beslut för cirka 170 skolenheter och andra verksamheter i de sju kvalitetsgranskningar som avslutades under året. Utöver det har Skolinspektionen skrivit ungefär 640 uppföljningsbeslut för tillsynen som helhet.

På uppdrag av regeringen har Skolinspektionen under 2014 genomfört omrättning av 12 835 delprov från 9 836 nationella prov skrivna under vårterminen 2013. 154 grund- och gymnasieskolor ingick i urvalet. För 153 av skolorna kunde tillräckligt många prov omrättas i ett eller flera ämnen för att redovisa resultat.

---

² <http://www.skolverket.se/statistik-och-utvardering/statistik-i-tabeller/gymnasieskola/skolor-och-elever>

För anmälningsärenden har omkring 5 000 beslut fattats, varav cirka 1 200 beslut efter uppföljning.

Tillståndsprövning

Skolinspektionen har inom tillståndsprövningen fattat 379 beslut om start eller utökning av fristående skolenhet. Utöver detta har 157 beslut fattats gällande omprövningar av ansökningar om tillstånd, betygsrätt för vuxenutbildning, tillstånd för undervisning på engelska, utbildning utan att tillämpa timplanen, färdighetsprov samt ändring i befintliga tillstånd.

Enkäter

Skolinspektionens skolenkät genomförs en gång på våren och en gång på hösten – en termin innan skolan är föremål för tillsyn. Under 2014 genomfördes Skolenkäten i 82 kommuner på nästan 1 200 skolenheter och över 100 000 personer besvarade enkäten. Mellan maj 2014 och december 2014 har även en postinspektionsenkät besvarats av 567 rektorer hos 42 huvudmän.

Insatser för att bedöma effekter av arbete med tillsyn och kvalitetsgranskning

Skolinspektionen har i regleringsbrevet i uppdrag att utvärdera hur myndighetens arbete med tillsyn och kvalitetsgranskning bidrar till skolornas förbättringsarbete samt resultatet av dessa insatser. Hela återrapporteringen återfinns i avsnitt 1.2.4.3.

Det är svårt att isolera effekten av Skolinspektionens bidrag till en bättre skola. Den strategi Skolinspektionen valt för att kunna påverka skolorna på det mest effektiva sättet är att, utifrån etablerad forskning, fokusera på sådana områden som är avgörande för kvalitet och likvärdighet i skolan. Områdena är undervisning och lärande, särskilt stöd, bedömning och betygsättning, trygghet och studiero inklusive åtgärder mot kränkande behandling, förutsättningar för lärande och trygghet samt styrning och utveckling av verksamheten. Det innebär att i sin tillsyn och kvalitetsgranskning fokuserar Skolinspektionen på just de faktorer som inom vart och av områdena är avgörande för skolans resultat.

De uppföljningar Skolinspektionen gör pekar mot att skolorna åtgärdar de brister myndigheten identifierat. Iakttagelserna Skolinspektionen gör tas för det mesta emot väl av huvudmän och skolor. Mätningar visar att det finns ett högt förtroende för att myndighetens arbete. Det återspeglas också i att huvudmän och skolor själva bedömer att åtgärder som initierats till följd av tillsyn och kvalitetsgranskningar har förbättrat skolan.

1.2 Tillsyn, kvalitetsgranskning och anmälningar

1.2.1 Regelbunden tillsyn

Regelbunden tillsyn innebär en återkommande granskning av skolenheter och huvudmän för att se om de följer de lagar och regler som finns för verksamheten. Granskningen utgår ifrån skollagen, förordningar, läroplaner, kursplaner och andra bestämmelser som skolenheterna och huvudmännen är skyldiga att följa.

Skolinspektionen ska särskilt redovisa:

- Erfarenheter av tillgången till personal med kompetens för att tillgodose behovet av vägledning inför utbildning och yrkesval hos elever i grundskolan och gymnasieskolan
- Redovisa hur huvudmännen arbetar för att säkerställa att behöriga lärare och förskollärare används för undervisningen och hur huvudmän, rektorer och förskolechefer säkerställer att personal får nödvändig kompetensutveckling

I den regelbundna tillsynen har samtliga skolenheter besökts under en femårsperiod. Skolinspektionen har tillsynsansvar för förskolan³, vuxenutbildningen⁴, fritidshemmen⁵ samt grund- och gymnasieskolan. Skolinspektionen granskar såväl fristående som kommunala verksamheter. Tillsynsmodellen bygger på en risk- och väsentlighetsanalys där valet av besökstyp görs utifrån skolenheternas och verksamheternas behov. I de skolenheter där verksamheten inledningsvis identifieras som välfungerande gör myndigheten ett basbesök. I de skolenheter där analysen visar på en mindre välfungerande verksamhet gör myndigheten istället ett mer omfattande besök. Av samtliga tillsyner som genomfördes 2014 var 33 procent basbesök (2013 var det 32 procent). Andelen basbesök är något högre för kommunala huvudmän (34%) jämfört med fristående huvudmän (29%).

---

³ Ej enskilda förskolor. Kommunala förskolor granskas endast på huvudmannanivå.

⁴ Granskning endast på huvudmannanivå

⁵ Granskning endast på huvudmannanivå

Tabell 1: Regelbunden tillsyn 2014, 2013 och 2012 – antal beslut på huvudmannanivå och skolenhetsnivå respektive antal övriga verksamheter som omfattats

Huvudman	Antal beslut på huvudmannanivå ⁶			Antal skolbeslut			Antal beslut för övriga verksamheter		
	2014	2013	2012	2014	2013	2012	2014	2013	2012
Kommun	91	58	46	1301	1003	1 004	227	133	133
Enskild huvudman	2	1	-	265	258	233	-	-	-
Totalt	93	59	46	1566	1 261	1 237	227	133	133

Inom ramen för den regelbundna tillsynen har totalt fattats 1 566 skolbeslut och 227 beslut för övriga verksamheter, såsom förskola och vuxenutbildning. Det fattades 1301 skolbeslut där huvudmannen var kommunal och 265 där huvudmannen var fristående.

För de kommunala huvudmännen, 91 stycken, har även beslut på huvudmannanivå fattats. 2013 genomförde Skolinspektionen en utvecklingsinsats för att på ett motsvarande, mer samlat sätt, även bedöma samtliga skolenheter hos respektive fristående huvudman. Under 2014 har Skolinspektionen fortsatt att samlat granska fristående tillsynsenheter inom samma företag. För två av de fristående huvudmännen fattades huvudmannabeslut. Det var efter samlad tillsyn av skolenheterna tillhörande Honesta Skolutveckling AB och Drottning Blankas Gymnasieskola AB. För övriga fristående huvudmän har en samlad tillsyn gjorts men beslutet riktats till huvudmannen via skolbesluten.

Skolinspektionen har under 2014 besökt fler huvudmän och fattat fler tillsynsbeslut för skolenheter jämfört med tidigare år. Anledningen till detta är att Skolinspektionen prioriterat att i tid avsluta den femåriga cykeln för tillsyn av samtliga huvudmän och skolenheter. Alla verksamheter som inte tidigare besökts under femårsperioden har alltså inspekterats under 2014.

De vanligaste bristerna som identifieras i breddade tillsyner för grund- och gymnasieskola finns inom områdena pedagogiskt ledarskap och utveckling av utbildningen, särskilt stöd samt trygghet och studiero. I bastillsynerna är de vanligaste bristerna för grund- och gymnasieskolor pedagogiskt ledarskap och utveckling av utbildningen, särskilt stöd samt erbjudande av utbildning och uppföljning av elevers närvaro.

Skolinspektionen har under året även fått signaler om att kommunerna inte lever upp till kraven om plats i förskolan till alla barn inom fyra månader. I den regelbundna

---

⁶ Siffrorna för 2013 och 2012 har justerats för enskilda huvudmän. Föregående år räknades som huvudmannabeslut samtliga skolbeslut för enskilda huvudmän som även riktats till huvudmannen. I årsredovisning 2013 inkluderades även en tabell med antal skolbeslut som fattats för fristående huvudmän med mer än en skola. Denna har tagits bort, eftersom samtliga huvudmän nu har samma struktur.

tillsynen har granskningen av kommunernas kölistor för att säkerställa att barn får plats inom fyra månader förstärkts. Den förstärka granskningen har tillämpats på den tillsyn som genomförts efter den 1 juli 2014.

När Skolinspektionen riktat kritik mot en skolenhet, verksamhet eller huvudman följer myndigheten upp de åtgärder som de vidtagit och de utvecklingsinsatser som huvudmannen påbörjat. Under 2014 fattades 640 uppföljningsbeslut (439 st 2013).

Uppföljningsarbetet efter genomförd tillsyn och fattade beslut spelar en viktig roll i den regelbundna tillsynen. Utifrån erfarenheter av regelbunden tillsyn har det framkommit ett behov av en tydligare uppföljningsprocess. Under året har Skolinspektionen därför utvecklat och implementerat stöd och vägledning för inspektörerna kring uppföljningar i tillsynen. En förtydligad modell för uppföljning tillämpas på den tillsyn som genomförs efter den 1 juli 2014.

Skolinspektionen inför en ny tillsynsmodell från och med 2015. Den nya modellen har tagits fram under året och innebär att samtliga huvudmän kommer att granskas under den kommande treårsperioden. Samtliga fristående skolenheter kommer även fortsättningsvis att inspekteras differentierat. Alla kommunala skolenheter granskas genom en risk- och väsentlighetsanalys. Skolor med störst bedömt behov av tillsyn, cirka 25 procent av de kommunala skolenheter får tillsynsbesök. Samtliga fristående skolor kommer att besökas.

Riktad tillsyn och flygande inspektioner

Tillsynen omfattar även tillsynsformerna riktad tillsyn och flygande inspektion. I den riktade tillsynen ligger fokus på regelefterlevnad inom ett specifikt område på ett urval av skolenheter eller verksamheter. I en flygande inspektion gör myndigheten en samlad insats där en avgränsad del av verksamheten granskas på många skolenheter samtidigt. Resultatet kan sedan bilda underlag för andra typer av granskningar, till exempel en kvalitetsgranskning, som innebär att Skolinspektionen gör en djupare studie av hur ett mindre antal verksamheter arbetar inom området.

Under 2014 genomfördes en flygande inspektion där Skolinspektionen undersökte hur huvudmän, förskolor och skolor arbetar med nyexaminerade lärares och förskollärares introduktionsperiod. I rapporten konstaterade Skolinspektionen att introduktionsperioden på förskole- och skolnivå i huvudsak fungerar väl, men att huvudmännen behöver ta ett större ansvar för att se till att samtliga lärare och förskollärare får en introduktionsperiod med ett sådant innehåll som gör att periodens syfte kan uppfyllas.

Flygande inspektion genomfördes även av skolverksamheten vid särskilda ungdomshem (SIS). Flera studier har visat att placerade barn riskerar att fara illa på såväl kort som lång sikt. Syfte med granskningen var att ge en bild av vilken undervisning ungdomarna får på de särskilda ungdomshemmen. Resultatet av tillsynen har ännu inte publicerats

Tabell 2. Huvudmän och berörda kommuner i flygande inspektioner 2014-2012

	2014	2013	2012*
Antal avslutade flygande inspektioner	2	2	-
Antal berörda huvudmän	151	296	-
Antal berörda kommuner	91	290	-

*Uppgifter för 2012 saknas.

Inga riktade tillsyner har avslutats under 2014. Däremot har Skolinspektionen genomfört 13 så kallade akuta tillsyner, tillsyner som Skolinspektionen initierar efter inkomna signaler om problem på skolan. Det kan till exempel handla om uppgivna kränkningar av elever eller lärarbrist.

Etableringskontroll

Syftet med etableringskontrollen, som sker innan en fristående skola startar sin verksamhet, är att kontrollera att de fristående skolor som fått godkännande har förutsättningar att från start bedriva en utbildning som uppfyller kraven i skolförfattningarna. Inför skolstarten höstterminen 2014 genomfördes 30 etableringskontroller (57 st år 2013). Vid fem av skolorna fanns brister vid tidpunkten för etableringskontrollen. Vid fyra av de fem skolorna fanns inte tillgång till behöriga lärare i samtliga ämnen. Tre skolor kunde inte visa på tillräcklig tillgång till elevhälsan och lika många skolor hade inte den utrustning som krävs. En av skolorna hade inte tillgång till nödvändiga lokaler. Bristerna åtgärdades dock och samtliga skolor som genomgått etableringskontroll fick starta.

Tabell 3: Etableringskontroller 2014

	2014	2013	2012
Antal genomförda etableringskontroller	30	57	25
Antal skolor med brist	5	26	3
Varav återkallanden	0	4	0
Antal skolor som får starta efter etableringskontroll	30	53	25

Förstagångstillsyn

För de fristående skolenheter som startar sin verksamhet efter etableringskontrollen genomför Skolinspektionen en tillsyn under skolenhetens första verksamhetsår, en förstagångstillsyn. Huvudsyftet med tillsynen är att kontrollera att de fristående skolenheterna startar sin verksamhet i enlighet med beslutet om godkännande. Syftet är även att informera om regelverket för fristående skolenheter för att underlätta för skolenheterna att bedriva en verksamhet av hög kvalitet.

Tabell 4: Antal förstagångstillsyner år 2014, 2013 och 2012.

	2014	2013	2012
Grundskola, förskoleklass	33	32	30
Grundsärskola	3	-	2
Gymnasieskola	8	12	27
Gymnasiesärskola	-	1	3
Totalt	44	45	62

Antalet skolenheter som får godkänt att starta har minskat de senaste åren varför även antalet förstagångstillsyner fortsatt minska något. Störst minskning av antalet förstagångstillsyner har gymnasieskolan där åtta förstagångstillsyner genomfördes 2014 (12 st 2013, 27 st 2012).

Återkallanden av godkännande

Om en fristående skolenhet inte åtgärdar allvarliga brister trots att huvudmannen har fått ett föreläggande från Skolinspektionen, kan Skolinspektionen återkalla godkännandet. Skolinspektionen återkallar även godkännande på begäran av huvudmannen eller konkursförvaltaren för en skolenhet där verksamheten upphör eller går i konkurs.

Tabell 5: Antal återkallanden av godkännande år 2014, 2013 och 2012.

	2014	2013	2012
Beslut om återkallanden av godkännande	3*	4	13

*Endast skolor återkallade efter brister i verksamheten. Återkallanden pga. att huvudmannen gått i konkurs eller där verksamheten upphört och huvudmannen begärt att Skolinspektionen ska återkalla godkännandet ingår ej.

Skolinspektionen har under 2014 fattat beslut om att återkalla tre godkännanden på grund av brister i verksamheten. Skolinspektionen har i skrivelse den 27 november 2012 uppmärksammat regeringen på att regleringen kring återkallande av godkännande som enskild huvudman inom skolväsendet behöver kompletteras vad gäller verksamheter som upphört eller gått i konkurs.

Erfarenheter av tillgång till personal med kompetens för att tillgodose behovet av vägledning inför utbildning och yrkesval hos elever i grundskolan och gymnasieskolan

Hösten 2014 genomförde Skolinspektionen en undersökning om kompetensförsörjningen rörande vägledning inför utbildning och yrkesval. Undersökningen bestod av en enkät till och enskilda intervjuer med ett slumpvis urval av skolhuvudmän, rektorer och förskolechefer. Enkäten omfattade 500 intervjupersoner och svarsfrekvensen uppgick till 73 procent.

Fokus i undersökningen var arbetsprocesser, det vill säga hur de tillfrågade säkerställde personalens kompetensutveckling samt att behöriga lärare och förskollärare används för undervisning. Undersökningen visade att huvudmän och rektorer behöver bli bättre på att, utifrån elevernas behov, planera och följa upp tillgång på studie- och yrkesvägledning. I flera fall saknades mål och strategier för studie- och yrkesvägledningen. Uppföljning av skolornas arbete med dessa frågor görs inte frekvent. Bristen på uppföljning kan innebära att såväl positiva effekter av arbetet som utvecklingsbehov förblir osynliga. En konsekvens av detta blir att underlag för vidare planering och utveckling av verksamheten på detta område saknas.

Undersökningen visar också att det i stor utsträckning saknas ett strategiskt arbete för att säkerställa kompetens inom studie- och yrkesvägledning, särskilt när det gäller att tillgodose de yngre elevernas behov av vägledning. Det framgår även att det är ovanligt att studie- och yrkesvägledning bedrivs som en integrerad del av den övriga skolans arbete. Vanligare är att studie- och yrkesvägledning, precis som Skolinspektionens tidigare kvalitetsgranskning inom området visat, är ett område som både på huvudmannanivå och på skolnivå har en mindre framträdande roll och att arbetet med att utveckla vägledningen i många fall blir en fråga för den enskilde studie- och yrkesvägledaren.

Hur huvudmännen arbetar för att säkerställa att behöriga lärare och förskollärare används för undervisning och hur huvudmän, rektorer och förskolechefer säkerställer att personal får nödvändig kompetensutveckling

Undersökningen visar att säkra tillgången till behöriga och legitimerade lärare och förskollärare, är det inte säkerställs att behöriga lärare och förskollärare används i undervisningen. Även om förutsättningarna ser väldigt olika ut (exempelvis olika svårigheter för skolhuvudmän i glesbyggd jämfört med storstad) tycks utmaningen att hitta lärare med rätt kvalifikationer vara ett utbrett problem i såväl storstadsområden, pendlings- som i glesbygdskommuner. Svårigheten att matcha behovet i verksamheten med utbudet av behörig personal får konsekvenser på både lång och kort sikt. Särskilt stora är utmaningarna att säkra tillgången på behöriga och legitimerade lärare inom de naturorienterade ämnena, teknik och moderna språk.

Med tanke på svårigheten att säkra tillgången till behöriga och legitimerade lärare och förskollärare är det problematiskt att det genomförs så få strategiska insatser för att möta dessa utmaningar. Det finns en risk att skolhuvudmän, rektorer och förskolechefer identifierar nuvarande och kommande utmaningar, "lappar och lagar" efter bästa förmåga men att relativt få strategiska eller långsiktiga kompetensförsörjningsplaner tas fram och tillämpas.

De tillfrågade arbetar i olika utsträckning med att förutse nuvarande och framtida rekryteringsbehov. En majoritet av de svarande uppger att de använder kartläggningar och olika typer av personalinventeringar för att förutse framtida personalbehov. Av intervjuerna framgår att kartläggningarna brister i systematik. Syftet är ofta inte är fullt så systematiska och kan snarast handla om att på ett mindre strukturerat sätt

skapa sig avgränsat till att få en "överblick" över situationen. Detta är särskilt tydligt bland huvudmän och rektorer samt förskolechefer för mindre enheter.

De insatser som görs för att säkra att behöriga och legitimerade lärare och förskollärare används för undervisning avser pågående och planerade rekryteringar samt olika satsningar på behörighetsgivande utbildningsinsatser. Resultatet visar dock att relativt få huvudmän, rektorer och förskolechefer systematiskt följer upp genomförda kompetensförsörjningsinsatser. En konsekvens av bristande uppföljning är att det är svårt att uttala sig om kvaliteten på de insatser som görs och att det därför är svårt att strategiskt satsa på de insatser som ger bäst effekt för att säkerställa att behöriga och legitimerad lärare och förskollärare används för undervisning.

Personalens kompetensutveckling

Undersökningen visar att kartläggningar för att identifiera kompetensutvecklingsbehov genomförs i relativt stor utsträckning. Av intervjuerna framgår emellertid att kompetensutveckling kopplat till undervisningen och elevernas lärande, utan snarare styrs av andra faktorer, inte prioriteras. Ofta handlar behovsinventeringarna istället om avstämningar vid utvecklingssamtal, där lärarens intressen eller individuella utveckling är i fokus. Det kan också handla om vilka statliga kompetensutvecklingsinsatser som vid tillfället finns tillgängliga. Analyser av vilka kompetensutvecklingsinsatser som behövs för att utveckla undervisningen på bästa sätt förekommer mer sällan.

För att vidtagna åtgärder positivt ska påverka verksamheten är det centralt att effekterna av kompetensutveckling följs upp och analyseras. Där läggs grunden för att göra relevanta prioriteringar för att på bästa sätt utveckla undervisningen och elevernas lärande. Uppföljningar av de kompetensutvecklingsinsatser som genomförs görs i alltför liten utsträckning, vilket kan leda till att skolhuvudmän, rektorer och förskolechefer fortsätter satsa på kompetensutvecklingsinsatser som ger marginell effekt på undervisningens kvalitet och på elevernas lärande.

Brist på ekonomiska och tidsmässiga resurser är de två största utmaningarna, som huvudmännen själva anger, när det gäller kompetensutveckling. Svårigheter att hitta vikarier för att skicka ordinarie personal på utbildning och att navigera bland det stora antalet utbildningar är andra hinder som uppges.

Skolenkäten

Skolenkäten är en webbenkätundersökning som Skolinspektionen riktar till elever, vårdnadshavare och personal på skolor som inspekteras inom ramen för den regelbundna tillsynen. Resultatet av skolenkäten är ett viktigt underlag i tillsynen och fokuserar särskilt på frågor som kan vara svåra att få grepp om på annat sätt, som till exempel trygghet och studiero. Skolenkäten är en totalundersökning som riktar till rikets samtliga förskoleklasser, grund-, grundsär- och gymnasieskolor. Under 2014

genomfördes Skolenkäten i 82 kommuner. Sedan första enkätomgången har skolor i 284 kommuner besvarat enkäten.

Under ett år besvarar vanligen cirka 100 000 personer enkäten. I tabell 6 nedan redovisas antal svar per år och genomsnittliga svarsfrekvenser för två av respondentgrupperna. Siffrorna är hämtade från respektive enkätomgångs totalrapporter.

Tabell 6: Antal skolor och respondenter som genomfört skolenkäten 2012-2014.⁷

	2014	2013	2012
Antal skolenheter som ingått	1 189	1 589	1 298
Elever	2014	2013	2012
Antal registrerade elever	55 719	71 270	64 410
Antal elevsvar	45 281	57 367	51 263
<i>Varav elever i åk 5</i>	16 496	22 093	20 985
<i>Varav elever i åk 9</i>	13 932	18 862	17 322
<i>Varav elever i år 2 (gy)</i>	14 853	16 412	12 956
Svarsfrekvens elevsvar	81%	81%	80%
Personal	2014	2013	2012
Antal registrerad personal	23 002	29 810	27 514
Antal personalsvar	17 531	21 423	19 583
<i>Varav grundskola</i>	12 579	16 015	15 084
<i>Varav gymnasieskola</i>	4 952	5 408	4 499
Svarsfrekvens personalsvar	76%	72%	71%
Vårdnadshavare	2014	2013	2012
Antal svar vårdnadshavare	47 548	57 132	46 557

Andel skolenheter som får resultatrapport

På grund av de kvalitets- och anonymitetsprinciper som Skolinspektionen tillämpar får inte samtliga medverkande skolenheter resultatrapporter. Svarsfrekvens och andelen skolenheter som får en resultatredovisning per respondentgrupp för de fyra senaste enkätomgångarna (2013 och 2014) framgår av tabell 7 nedan.

⁷ Antal registrerade respondenter för respektive grupp framgår av respektive totalrapport för varje termin. Antal svarande framgår av samma rapporter samt i bilagda rådatafiler. När det gäller svar från vårdnadshavare redovisas antal svar istället för individer. Detta beror på att vi inte kan uppge antal vårdnadshavare som svarat, eftersom en vårdnadshavare kan ge upphov till flera svar. Dessutom kan båda vårdnadshavarna svara för ett och samma barn, eller välja att besvara enkäten för ett barn tillsammans. Svarsfrekvens är därför inte möjlig att ange. Antal svar från vårdnadshavare summeras för grundskola, grundsärskola och förskoleklass. Antal skolenheter ovan är summan av antal grund- och gymnasieskolor.

Tabell 7: Svarsfrekvens och andelen skolenheter som får resultatrapport 2013 och 2014. PP=pedagogisk personal, VH=vårdnadshavare.

	Omgång 9		Omgång 8		Omgång 7		Omgång 6	
	Ht 2014		Vt 2014		Ht 2013		Vt 2013	
	Svars- frekvens	Andel rapporter	Svars- frekvens	Andel rapporter	Svars- frekvens	Andel rapporter	Svars- frekvens	Andel rapporter
Elev åk 5	89%	75%	93%	66%	90%	77%	86%	71%
Elev åk 9	77%	79%	80%	88%	79%	83%	75%	85%
Elev år 2	75%	79%	80%	85%	74%	78%	72%	73%
PP grundskola	75%	73%	79%	75%	72%	68%	71%	61%
PP Gymnasiet	76%	83%	79%	90%	72%	79%	73%	79%
VH Förskole- klass	3 309*	**	984*	**	3 995*	**	1 331*	**
VH Grund- skola	33 711*	94%	9173*	95%	37 702*	93%	13 596*	88%
VH Grund- särskola	279*	16%	92*	14%	380*	24%	128*	18%

* För vårdnadshavare finns endast uppgift om antalet svar och ej svarsfrekvens (se not 7)

** Ej tillgänglig information

Några av de viktigaste resultaten som framkommer i Skolenkäten, avseende helåret 2014, är följande:

- Alla elever känner sig inte trygga i skolan. Det gäller både äldre och yngre elever, men andelen otrygga är störst i årskurs 9, där närmare en av tio elever inte känner sig trygg.
- Skolorna kan också göra mer för att förhindra kränkande behandling. Nästan var fjärde elev i årskurs 9 instämmer till exempel inte i påståendet "min skola arbetar aktivt med att förhindra kränkande behandling" och var femte instämmer inte i påståendet "de vuxna på skolan reagerar om de får reda på att en elev har blivit kränkt".
- Det finns stora skillnader i enkätsvaren mellan elever som känner sig otrygga och deras mer trygga skolkamrater. Det gäller både undervisningen och studiemiljön. Till exempel uppger endast tre av tio bland de otrygga eleverna att skolarbetet är roligt, jämfört med hälften av de elever som känner sig mer trygga.
- Mer än var fjärde elev har inte studier på lektionerna och mer än hälften av eleverna i både årskurs 5 och årskurs 9 uppger att andra elever stör ordningen på lektionerna. Bland lärare i grundskolan uppger tre av tio att arbetet med att upprätthålla ordningen upptar en stor del av undervisningstiden.
- Många elever tycker att de får för få utmaningar eller att skolarbetet är för svårt. Var fjärde elev i årskurs 9 tycker att skolarbetet är för svårt och ännu något fler tycker att de får för få utmaningar. I gymnasieskolan minskar andelen som tycker

att de får för få utmaningar något, medan andelen som tycker att skolarbetet är för svårt ligger kvar på ungefär samma nivåer som i grundskolans årskurs 9.

- Var femte lärare i grundskolan uppger att de inte har förutsättningar att hjälpa elever som är i behov av det.
- Ungefär en fjärdedel av lärarna anser inte att rektor ser till att arbetsätten förändras om det visar sig att eleverna inte når kunskapskraven.

Totalrapporter för respektive enkätomgång under 2014 finns att ladda ner på Skolinspektionens webbplats, www.skolinspektionen.se.⁸ I totalrapporten redovisas också vilka kommuner som ingick i undersökningen respektive enkätomgång. Rapporter på skolenhetsnivå och övriga rapportversioner finns på Siw (Skolinspektionens intranät) och i SIRIS (databas på Skolverkets webbplats). Från och med hösten 2014 redovisas endast resultatet på SIRIS.⁹

Redovisning av kostnad för regeringsuppdrag Skolenkäten som brukarundersökning

I ändring av regleringsbrev för Skolinspektionen 2014 tillkom ett nytt uppdrag gällande Skolenkäten, så att den kan användas som underlag för Skolverkets kommande informationssystem som vänder sig till elever och föräldrar. Frekvensen för skolenkäten ska även ökas till vartannat år för samtliga skolor.

Uppdrag enligt regleringsbrev 2014:7

Skolinspektionen ska i enlighet med vad som anges i propositionen Villkor för fristående skolor m.m. (prop. 2013/14:112) revidera den så kallade skolenkäten samt vidta de åtgärder som i övrigt krävs för att kunna överföra information om elevers och föräldrars upplevda kvalitet till Skolverket för publicering i det nya informationssystem som ska tas i drift 2015. Skolinspektionen ska samråda med Skolverket om uppdragets genomförande. Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) ska löpande hållas informerat om utvecklingen. Skolinspektionen ska i årsredovisningarna för 2014 respektive 2015 redovisa kostnaderna för uppdragets genomförande.

Skolinspektionens kostnader under 2014 för det nya uppdraget gällande Skolenkäten är totalt 408 095 kr. Kostnaderna fördelar sig enligt nedan.

---

⁸ <http://www.skolinspektionen.se/sv/Statistik/Statistik-om-Skolenkaten/Skolenkaten-2014/Skolenkaten-VT-2014>

<http://www.skolinspektionen.se/sv/Statistik/Statistik-om-Skolenkaten/Skolenkaten-2014/Skolenkaten-HT-2014>

⁹ <http://siris.skolverket.se/siris/ris.skolenkat.searchForm>

Tabell 8: Kostnader för det nya uppdraget gällande skolenkäten

	Kostnad i kronor exkl. moms
Nyrekrytering med anledning av utökat uppdrag, september-december	172 140
Kontaktuppgiftsinsamling	90 338
Anpassning av enkätverktyget	145 617
Totalt 2014	408 095

Nytt uppdrag enligt regleringsbrev 2014:7 – reviderad Skolenkät och överföring till Skolverkets informationstjänst¹⁰

Under 2014 har Skolinspektionen börjat anpassa Skolenkäten till det nya uppdraget, både när det gäller innehåll och omfattning. I ett första steg har nya frågor till föräldrar och elever om hur de upplever kvaliteten utvecklats och lagts till i Skolenkäten. Dessa frågor har tagits fram i samråd med Skolverket. I detta samråd har även Sveriges kommuner och landsting, Svenskt näringsliv och Friskolornas riksförbund deltagit.

Skolenkäten skickas ut till ett antal utvalda skolenheter en gång per termin. Under 2014 har Skolinspektionen reviderat omfattningen på Skolenkäten genom att öka antalet skolenheter som vid respektive tillfälle omfattas av enkäten. Nu ska ungefär en fjärdedel av landets skolenheter ingå per termin. På så sätt kommer alla skolenheter att ha svarat på enkäten under en tvåårsperiod, vilket är i enlighet med det nya uppdraget. Tidigare svarade alla skolenheter under en femårsperiod. Denna förändring innebär att antalet respondenter per enkätstillfälle ökar kraftigt. Därför har omfattande förberedelser gjorts under hösten 2014 för att kunna hantera den enkätinsamling som följer av det nya uppdraget. Omfattningen har även inneburit merkostnader för myndigheten, som en följd av ökade krav på den leverantör som genomför insamlingen. Det handlar bland annat om förberedelser, support och påminnelser.

Diskussioner om och tester av hur resultatet från Skolenkäten ska kunna föras över till Skolverket och hur resultatet ska redovisas har också inletts med Skolverket.

Förberedelserna inför vårens enkätomgång (VT 2015) påbörjades under hösten 2014. I denna inledande fas har kontaktuppgifter till samtliga skolenheter som ska ingå i Skolenkäten våren 2015 samlats in, både för de skolenheter som ingår enligt Skolinspektionens tillsynsplan (cirka 1150 skolenheter) och de skolenheter som tillkommer för att uppfylla kravet på resultat för alla skor på två år (cirka 600). Merkostnader för genomförandet av Skolenkäten med anledning av det nya uppdraget framgår i tabell 8.

---

¹⁰ www.valjaskola.se

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation ¹¹

Den totala kostnaden för verksamheten regelbunden tillsyn¹² var 238 120 tkr år 2014 (motsvarande kostnad var 200 796 tkr år 2013 och 195 854 tkr år 2012).

Kostnaden per skolenhet/verksamhet¹³ för vilken beslut fattats eller rapport upprättats samt beslut för kommunala huvudmän uppgick år 2014 till 95 800kr (motsvarande kostnad var 106 500 kr år 2013 och 105 600 kr år 2012).

Den totala kostnaden för regelbunden tillsyn ökade under 2014 i jämförelse med föregående år. Däremot ligger kostnaden per skolenhet/verksamhet lägre jämfört med tidigare år. Den ökade totala kostnaden beror bland annat på att fler tillsyner och uppföljningar har genomförts. Myndigheten slutför under året sin femårsplanering och samtliga verksamheter som inte besökts under perioden granskades under 2014, vilket innebär något fler verksamhetsbesök jämfört med föregående år. Från 2013 redovisas etableringskontrollen under regelbunden tillsyn istället för tillståndsprövning, vilket också påverkar verksamhetens totala kostnad. Den minskade kostnaden per skolenhet beror bland annat på effektiviseringar i verksamheten.

1.2.2 Anmälningssärenden

Anmälningarna till Skolinspektionen handlar för det mesta om skolsituationen för en enskild elev. Anmälningar görs ofta av föräldrar som är missnöjda med eller oroade över sitt barns skolsituation. Det kan till exempel gälla att en elev utsätts för kränkande behandling eller att eleven inte får det stöd den har rätt till. I vissa fall handlar anmälan om mer generella brister inom en verksamhet eller hos en huvudman. Från och med den 1 september 2014 utreds enbart anmälningar som rör enskild elevs rätt. Anmälningar som rör generella brister överlämnas till inspektionsenheterna eller under vissa förutsättningar till huvudmannens klagomålshantering

Ärenden som gäller kränkande behandling handläggs såväl vid Skolinspektionens regionala enheter för anmälningssärenden som av Barn- och elevombudet. Till anmälningssärenden räknas också Skolinspektionens handläggning av anmälningar mot lärare eller förskollärare för oskicklighet eller olämplighet. En sådan anmälan kan leda

¹¹ Kostnader för regeringsuppdraget Central rättning av nationella prov redovisas inom verksamheten Regelbunden tillsyn. Vid beräkning av kostnad per prestation har emellertid regeringsuppdraget lagts utanför. Detsamma gäller tillsynsformerna riktad tillsyn och flygande inspektion som ingår i kostnaderna för verksamheten regelbunden tillsyn, men som vid beräkning av kostnad per prestation exkluderas.

¹² Kostnader för uppföljningsbesök/förstagångstillsyner redovisas från och med 2012 i verksamheten Regelbunden tillsyn (tidigare Tillståndsprövning). Kostnader för etableringskontroll redovisas från och med 2013 i processen Regelbunden tillsyn (tidigare Tillståndsprövning). Detta påverkar, utöver verksamhetens kostnad, även kostnaderna per prestation.

¹³ Se föregående två fotnoter.

till att Skolinspektionen gör en anmälan till Lärarnas ansvarsnämnd med yrkande om att lärarens legitimation dras in eller att läraren tilldelas en varning.

Som en introduktion till tabell 9 (nedan) visas i figur 2 några sammanfattande uppgifter om vad som inträffar efter att en anmälan kommit in till Skolinspektionen.

Figur 2: Anmälningsärenden, översikt

Figuren ovan visar hur sambanden ser ut i tabell 9 nedan, där antalsuppgifterna framgår.

Tabell 9: Anmälningsärenden, inkomna och beslut 2014, 2013 och 2012. Jmf siffror avseende flickor och pojkar har ej varit möjligt att ta fram för tidigare år.

	Totalt Skolinspektionen						Totalt		
	Skolinspektionen			BEO ¹⁴					
	2014	2013	2012	2014	2013	2012	2014	2013	2012
Antal öppna ärenden vid årets början	956	807	881	137	182	490	1093	989	1 371
Anmälningar									
Inkomna	2988	2 981	2 446	759	594	524	3747	3 575	2 970
Flickor	839			303			1142		
Pojkar	1346			421			1767		
Flera elever	637			31			668		
Ej specificerat	166			4			170		
Beslut	2858	2 896	2 508	865	753	932	3723	3 649	3 440
Därav beslut efter prövning	1211	1 172	1 101	638	502	715	1849	1 674	1 816
Varav ej kritik	373	360	347	236	149	355	609	509	702
Varav kritik ¹⁵	838 (69%)	812 (69%)	754 (68 %)	402 (63%)	353 (70%)	360 (50 %)	1240 (67%)	1 165 (70%)	1 114 (61 %)
Därav övriga beslut ¹⁶	1647	1 724	1407	227	251	217	1874	1 975	1624
Omrövningar									
Inkomna	72	82	53	32	36	59	104	118	112
Beslut	73	78	56	31	40	59	104	118	115
Uppföljningar									
Inkomna från huvudman	1208	1 019	738	10	0	0	1218	1 019	738
Beslut	1173	944	719	7	0	0	1180	944	719
Antal öppna ärenden totalt vid årets slut	1086	956	807	141	137	182	1227	1 093	989
Andel öppna av antal nya ärenden totalt	25 %	23 %	25 %	18 %	22 %	31 %	24 %	23 %	26 %

Under 2014 har myndigheten (Skolinspektionens enheter för anmälningsärenden vid de regionala avdelningarna och Barn- och elevombudet, BEO) handlagt cirka 5 000

¹⁴ Utgående balans för BEO påverkas utöver egna ärenden även av antalet överlämnade ärenden från den övriga myndigheten

¹⁵ Andel kritikbeslut av beslut efter prövning.

¹⁶ Inkluderar beslut som: avvisning, avskrivning, överförda till huvudmans klagomålshandling, överlämnande till annan myndighet, beslut att överlämna ärendet till regelbunden tillsyn samt beslut gällande förutsättningarna för att begära skadestånd i ärenden som tidigare avgjorts av andra enheter inom Skolinspektionen och som resulterade i kritik.

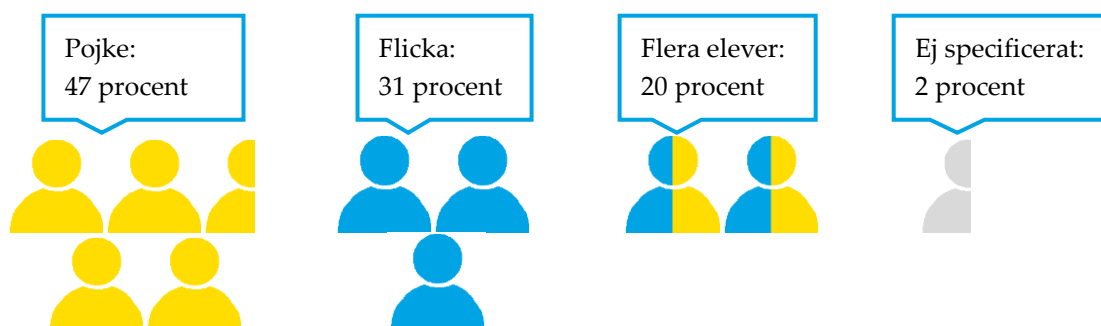
ärenden som gäller anmälningar från elever, föräldrar och andra. Vissa ärenden här-
rör från tidigare år. I talet ingår även ärenden som initierats av myndigheten, som
uppföljningar, samt omprövningar. För ett antal ärenden om kränkande behandling
fattas två beslut: Ett beslut gäller anmälan och det andra beslutet avser prövning av
förutsättningar för skadestånd. Vid slutet av året hade myndigheten 1 227 öppna
ärenden, från att vid årets början haft 1 093 öppna ärenden.

Inkomna anmälningar

Under år 2014 fortsatte antalet nyinkomna anmälningar om brister till Skolinspektio-
nen att öka. Totalt ökade antalet anmälningar med fem procent jämfört med 2013 års
nivå. Det är BEO som fått den kraftigaste ökningen av nyinkomna anmälningar. Av
de 3 747 inkomna anmälningarna avsåg cirka 15 procent enskilda huvudmän.

Anmälningsgrunderna är i stort sett desamma jämfört med året innan. Den vanligaste
anmälningsgrunden var även 2014 kränkande behandling. Totalt var anmälningarna
om kränkande behandling 1 315 stycken, varav BEO hanterade 758 stycken. Reste-
rande 557 ärenden omfattade, utöver kränkande behandling, även andra anmälnings-
grunder och hanterades därför av de regionala avdelningarna. Andra vanliga anmäl-
ningsgrunder var upplevda brister i särskilt stöd, elevens rätt till utbildning, huvud-
mannens organisation och styrning samt samarbete mellan skola och hem.

Diagram 2: Andel inkomna anmälningar efter kön, 2014.

Uppgifterna i ovanstående diagram avser den som anmälan gäller, alltså inte kön på
den som gjort anmälan, exempelvis förälder. Andelen anmälningar som berör pojkar
är större jämfört med andelen som berör flickor av de inkomna anmälningarna. En
andel av de inkomna ärenden berör dock flera elever av olika kön. Den största skill-
naden mellan könen bland de vanligaste anmälningsgrunderna är anmälningar om
särskilt stöd där 65 procent berör pojkar, 29 procent berör flickor och 6 procent berör
flera elever.

Anmälningsärenden efter verksamhetsform

Under år 2014 ökade antalet inkomna anmälningar till Skolinspektionen. Inom verk-
samtformsformerna skolbarnsomsorg och särskola minskade antalet nyinkomna anmäl-

ningar något. Av de 3 747 inkomna anmälningarna rörde majoriteten, 74 procent, grundskolan.

Tabell 10: Inkomna anmälningar 2014, 2013 och 2012 efter verksamhetsform.

Verksamhetsform	Totalt Skolinspektionen						Totalt		
	Skolinspektionen			BEO					
	2014	2013	2012	2014	2013	2012	2014	2013	2012
Förskoleverksamhet	317	255	207	44	22	34	361	277	241
Skolbarnsomsorg	3	13	16	0	2	1	3	15	17
Förskoleklass	0	56	37	0	14	12	0	70	49
Grundskola	2118	2 055	1622	660	509	421	2778	2 564	2043
Gymnasieskola	393	434	387	46	43	46	439	477	433
Särskola	59	59	69	3	4	8	62	63	77
Vuxenutbildning	77	49	57	4	0	1	81	49	58
Övrigt	21	60	51	1	0	1	22	60	52
Totalt	2988	2 981	2446	758	594	524	3746	3 575	2 970

Beslutade ärenden

Antalet fattade beslut avseende anmälningsärenden ökade under 2014. Ökningen var totalt sex procent jämfört med 2013 (4 711 beslut), vilket innebär att Skolinspektionen totalt under 2014 fattade drygt 5 000 beslut som rör anmälningsärenden¹⁷. Kritik riktades i 69 procent av de ärenden som gick till beslut efter prövning, vilket var samma andel som 2013.

Uppföljningar och omprövningar

Utöver inkomna anmälningar hanterar Skolinspektionen även uppföljningar och omprövningar av tidigare beslut. Skolinspektionen följer upp kritikbeslut och vissa ärenden som överlämnats till kommunens klagomålshantering för att kontrollera att huvudmannen vidtagit åtgärder för berörd elev. Under 2014 genomfördes totalt 1 180 uppföljningar, vilket är en ökning med 25 procent jämfört med föregående år. Denna ökning kan förklaras av att Skolinspektionen fattat fler beslut som ska följas upp på grund av ett större antal inkomna ärenden. Omprövning innebär att Skolinspektionen, efter att ny information i ärendet har inkommit, gör en ny prövning av ett ärende där det finns ett tidigare beslut. År 2014 beslutades i 104 sådana omprövningar, vilket är

¹⁷ Inklusive uppföljnings- och omprövningsärenden. För 2012-2014 blir beräkning: "Varav kritik efter prövning" / Inkomna anmälninga+Omprövningar+Uppföljningar, ex: 2014 ger 1240 / (3723+104+1180)=0,25, se tabell 9

några färre än året innan. Omprövning innebär sällan att det tidigare fattade beslutet ändras.

Allvarliga missförhållanden

Anmälningssärenden ska generellt hanteras snabbt och effektivt, men det kan ibland vara fråga om ärenden där situationen är så allvarlig att Skolinspektionen med högsta prioritet måste agera snabbt och kraftfullt till skydd för elever. Dessa ärenden kräver en särskild hantering och handläggs enligt myndighetens riktlinjer för detta. I hanteringen av dessa ärenden kontaktas huvudmannen/rektorn skyndsamt för att åtgärder ska kunna vidtas omgående av de som har ansvar för att rätta till bristerna.

Under 2014 har 27 ärenden behandlats enligt myndighetens riktlinjer för ärenden som kräver en särskild hantering. Flertalet av ärendena som varit aktuella under året avser allvarliga fysiska kränkningar och kränkningar som pågått under en längre tid. Andra exempel på ärenden innehåller uppgifter om elever som är frånvarande i stor utsträckning eller elever som överhuvudtaget inte får någon utbildning.

Handläggningstiden för anmälningssärenden

En viktig kvalitetsaspekt för elever, föräldrar och andra som gör anmälningar är korta handläggningstider. Skolinspektionen har därför alltsedan start satt upp höga mål för att styra verksamheten mot kortare handläggningstider.

Myndighetens mål är sedan den 1 juli 2013 att 80 procent av ärendena ska beslutas inom fyra månader. I tabell 11 nedan redovisas målnivån på fyra månader.

Den 1 januari 2014 skärptes målet om att 100 procent av ärendena ska beslutas inom sex månader till inom fem månader.

Tabell 11: Anmälningssärenden 2014, 2013 och 2012 – handläggningstider.

	Totalt Skolinspektionen						Totalt		
	Skolinspektionen			BEO*					
	2014	2013	2012	2014	2013	2012	2014	2013	2012
Andel av beslutade ärenden med handläggningstider på fyra månader eller kortare	72%	59 %	66 %	95%	78 %	35 %	77%	62 %	58 %
Handläggningstid i genomsnitt (kalenderdagar) ¹⁸	91	96	104	64	85	241	92	94	143

¹⁸ Handläggningstiden för ärenden där BEO endast prövade förutsättningar för skadestånd, där Skolinspektionen tidigare fattat kritikbeslut, ingår inte i beräkningarna. Handläggningstiden är exklusive uppföljningar och omprövningar.

* Handläggningstiden för BEO avser endast egen tid för handläggning och ej förberedande arbete vid andra avdelningar. Kolumnen "Totalt" avser hela handläggningstiden för Skolinspektionen och BEO.

För 77 procent av de ärenden som avslutades under helåret 2014 lyckades myndigheten hålla målet om handläggningstider på fyra månader eller kortare. Samtidigt hade vissa av de avslutade ärendena 2014 en längre handläggningstid än fem månader.

Under 2014 har handläggningstiden fortsatt att minska för beslutade ärenden från 94 till 92 dagar i genomsnitt.

Anmälningar till Lärarnas ansvarsnämnd (LAN)

Den 1 juli 2011 trädde ändringar i skollagen i kraft som innebär att ett legitimationssystem för lärare och förskollärare har införts. Skolverket meddelar legitimationer och Lärarnas ansvarsnämnd har till uppgift att pröva ärenden om varningar och återkallande av legitimationer. Skolinspektionen är den enda instansen som kan göra anmälningar till Lärarnas ansvarsnämnd och yrka att en legitimerad lärare ska meddelas varning eller att legitimationen ska återkallas.

Under 2014 inkom till Skolinspektionen totalt 202 anmälningar mot lärare och förskollärare (145 stycken år 2013 och 20 stycken år 2012).

I 61 fall av de inkomna anmälningarna har utredningen visat att läraren saknar legitimation. Dessa är inte aktuella för prövning i LAN.

I 126 fall av inkomna anmälningarna har Skolverket bekräftat att läraren har legitimation. I ett av dessa har Skolinspektionen beslutat att göra en anmälan till LAN. Skolinspektionen har dessutom gjort ytterligare tre anmälningar till LAN för anmälningar som kommit in under år 2013. Det var 55 öppna ärenden vid utgången av året. I resterande fall har ärendet avslutats utan vidare åtgärd.

I resterande 15 fall av de inkomna anmälningarna har anmälan antingen avskrivits då det inte finns någon lärare angiven eller att det rör sig om någon annan personal, eller så utreds fortfarande frågan om läraren har legitimation eller ej.

Skolinspektionen har under året tagit emot åtta domar genom vilka lärare eller förskollärare har dömts för brott. I fyra fall har läraren legitimation. Utredningarna i dessa ärenden var inte avslutade under 2014.

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation

Den totala kostnaden för verksamheten anmälningsärenden¹⁹ var 79 113 tkr år 2014 (motsvarande kostnad var 78 569 tkr år 2013 och 69 081 tkr år 2012).

Kostnaden per beslutat ärende²⁰ var 15 500 kr exklusive BEO²¹ (motsvarande kostnad var 15 000 kr år 2013 och 16 700 kr år 2012).

¹⁹ Kostnader för Skolväsendets överklagandenämnd redovisas inom verksamheten Anmälningsärenden.

Den totala kostnaden ökade under 2014, till följd av att antalet inkomna anmälningssärenden fortsatte att öka. Kostnaden per beslutat anmälningssärende ligger på en stabil nivå.

1.2.2.1 Barn- och elevombudet

Åtterrapporering:

Skolinspektionen ska redovisa ombudets fortsatta insatser för att handläggningstiderna för de ärenden som Barn- och elevombudet fattar beslut om ska hållas så korta som möjligt samt övriga insatser för att säkerställa en rättssäker och effektiv verksamhet. Vidare ska Skolinspektionen när det gäller Barn- och elevombudets verksamhet redovisa uppgifter om ärendenas antal och innehåll, vilken skol- eller verksamhetsform de hänförs till samt de beslut som ombudet har fattat. Redovisningen ska därutöver omfatta resultatet av de domstolsprocesser som ombudet drivit och en redogörelse för ombudets verksamhet utöver ärendehantering.

Inkomna och beslutade ärenden

Under året inkom 758 anmälningar²² (594 anmälningar 2013) om kränkande behandling till Barn- och elevombudet. Antalet anmälningar ökade med 28 procent jämfört med 2013. Ökningen beror bland annat på att fördelningsprincipen för ärenden förändrades på så sätt att ärenden som dels innehöll uppgifter om kränkande behandling, dels andra uppgifter delades mellan Skolinspektionen och BEO. Efter den 1 september 2014 tillämpas dock den tidigare principen, det vill säga att BEO handlägger anmälningar som avser enbart kränkande behandling.

Utöver de inkomna anmälningarna handlade BEO även 101 ärenden (134 st år 2013) där förutsättningarna för skadestånd prövades i ärenden som tidigare avgjorts av regionala avdelningar. Härtill kommer antalet omprövningar som uppgick till 32 stycken (36 st år 2013).

Sedan den 1 september 2014 handlägger BEO sina egna uppföljningar avseende beslut som fattats från och med det datumet.

Majoriteten av de inkomna anmälningarna avser alltså kränkningar mellan elever i grundskolan. I 35 procent av anmälningarna har dock anmälaren gjort gällande att barnet eller eleven blivit utsatt för kränkande behandling av skolans personal.

---

²⁰ Kostnader för Skolväsendets överklagandenämnd har exkluderats vid beräkning av prestationskostnaden. Beloppet för år 2012 är korrigerat jämfört med beloppet angivet i årsredovisning 2012.

²¹ Redovisas som avslutning på avsnitt 1.2.2.1 Barn- och elevombudet.

²² Av inkomna anmälningar (758st) var 55,5% från pojkar 40,0% från flickor och 4,5% ospecificerat

Under 2014 fattade BEO 865 beslut. Efter prövning fattades 638 beslut varav 402 innebar att det förelåg brister i huvudmannens arbete mot kränkande behandling.

Andelen ärenden där BEO funnit att det förelåg en brist har således under året minskat något i förhållande till 2013, 63 procent 2014 jämfört med 70 procent 2013. Kritikfrekvensen är dock fortfarande hög. Den främsta anledningen till den höga andelen kritikbeslut är alltså att huvudmannen brustit i förhållande till den anmälnings-skyldighet som förskrivs i 6 kap. 10 § skollagen (sfs-2010-800).

Handläggningstider

Tabell 12: Barn- och elevombudets beslut och handläggningstider²³ för anmälningsärenden (inkomna anmälningar, uppföljningar och omprövningar) 2014, 2013 och 2012.

	2014	2013	2012
Beslut totalt	903	793	991
Andel ärenden med en handläggningstid på fyra månader eller kortare	95 %	70 %	35 %
Andel ärenden med en handläggningstid på fem månader eller kortare	98 %	79 %	43 %
Genomsnittlig handläggningstid (dagar)	64	82	235

BEO har även under 2014 minskat sina handläggningstider i förhållande till tidigare år. I så stor andel som 95 procent av anmälningarna har beslut fattats inom fyra månader eller kortare tid. Den genomsnittliga handläggningstiden för beslutade ärenden under 2014 har uppgått till 64 dagar, vilket är en minskning med 18 dagar i förhållande till 2013.

Oaktat ökningen av inkommande ärenden under 2014 har BEO kunnat förkorta handläggningstiderna ytterligare. Detta har gjorts möjligt genom ett fortsatt arbete med översyn av arbetsformer och rutiner.

Skadestandsprocesser med mera

Under 2014 har sammanlagt 42 beslut om att framställa krav om skadestånd fattats. I 30 av dessa har huvudmännen vid årsskiftet 2014/2015 medgivit de framställda kraven på skadestånd eller överenskomna krav efter förlikning. I de ärenden där huvudmännen motsatt sig kravet på skadestånd har BEO under året i två fall ingivit stämningsansökan till domstol. I övriga ärenden pågår förhandlingar med huvudmännen.

---

²³ Handläggningstiden för ärenden där BEO endast prövade förutsättningar för skadestånd, där Skolinspektionen tidigare fattat kritikbeslut, ingår inte i beräkningarna.

I fyra processer har BEO erhållit domar från tingsrätt respektive hovrätt. En av domarna har vunnit laga kraft och i den har BEO haft framgång. Sammanlagt pågår vid årsskiftet 2014/2015 fem domstolsprocesser.

Informationsverksamhet

BEO har under året bedrivit informationsverksamhet genom att medverka vid 61 konferenser, föreläsningar och utbildningar (61 st 2013). Av dessa har Barn- och elevombudet själv medverkat vid 30 tillfällen. Bland de informationsinsatser som genomförts kan nämnas föreläsningar på rektorsutbildningar, föreläsningar för skolledare i ett antal kommuner samt deltagande i Almedalen och vid bokmässan.

Under hösten 2014 besöktes BEO av bland annat en norsk delegation med anledning av Norges överväganden att införa en liknande funktion.

BEO har via telefon och e-post bedrivit rådgivning om den del av skollagen som handlar om kränkande behandling. Telefontiden har utökats från 4,5 timme i veckan 2013 till 15 timmar i veckan under 2014. Inom ramen för denna verksamhet har 1 469 förfrågningar besvarats (1 237 st 2013).

I syfte att öka kännedomen om BEO har under året ett antal åtgärder genomförts. BEO har bland annat arbetat mer aktivt med sociala medier. Den information som riktar sig till elever på BEO:s webbplats har också uppdaterats och språket har förenklats. Webbsidorna har även marknadsförts på Facebook och ett arbete har påbörjats med att mobilanpassa BEO:s webbplats.

Sedan februari 2014 skriver Barn- och elevombudet en blogg på portalen elevhälsan.se cirka två gånger i månaden. Bloggen riktar sig i första hand till elevhälsans personal och handlar om elevers rättigheter i skolan när det gäller kränkande behandling och mobbning.

BEO har vidare inlett ett samarbete med lokaltidningen Nerikes Allehanda i Örebro. Under hösten har Barn- och elevombudet skrivit tre krönikor. Krönikorna handlar om elevers rättigheter i skolan när det gäller kränkande behandling och mobbning. Barn- och elevombudet har under året även deltagit i chattar.

Samverkan med Diskrimineringsombudsmannen, DO

Den samverkansöverenskommelse som finns mellan DO och Skolinspektionen/BEO sedan november 2013 anger att endast en myndighet i möjligaste mån ska handlägga en anmälan som handlar om både trakasserier och kränkande behandling. Fördelningen av anmälningar ska ske på grundval av vilka uppgifter anmälan i huvudsak innehåller och utifrån vad som är lämpligt med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet. I de fall det är oklart om Skolinspektionen/BEO eller DO ska handlägga en anmälan eller delar av den ska samråd mellan myndigheterna ske. Samråd ska även ske i de fall en anmälan har gjorts till båda myndigheterna eller om det un-

der utredningen av en anmälan framkommer att anmälan enbart eller huvudsakligen rör den andre myndighetens ansvarsområde.

Under 2014 har Skolinspektionen/BEO och DO haft fyra samverkansmöten inom ramen för överenskommelsen. Vidare har informationsinsatser genomförts på respektive myndighet.

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation

Den totala kostnaden för Barn- och elevombudets verksamhet var 12 432 tkr år 2014 (motsvarande kostnad var 13 179 tkr år 2013 och 13 358 tkr år 2012)²⁴. Se även tabell 13.

Kostnaden per beslutat ärende var 12 600 kr år 2014²⁵ (motsvarande kostnad var 14 400 kr år 2013 och 11 183 kr år 2012)²⁶.

Under 2014 minskade Barn- och elevombudet kostnaden per beslutat ärende jämfört med året innan. Ett ökat inflöde har hanterats med en lägre resurs. Det beror på fortsatt utveckling av ärendehantering. En del av förändringen förklaras av att mindre tid än planerat lagts på förebyggande arbete genom information.

Ekonomisk redovisning

Tabell 13: Kostnader och intäkter avseende Barn- och elevombudet åren 2014, 2013 respektive 2012.

Verksamhetens intäkter och kostnader, Tkr	2014	2013	2012
Intäkter (exkl. intäkter av anslag)	-27	-997	-21
Kostnader för personal	12 256	12 204	11 395
Övriga driftkostnader	203	1 971	1 981
Avskrivningar	0	1	3
Summa	12 432	13 179	13 358

²⁴ Från och med 2013 tas Barn- och elevombudets övriga intäkter med i beräkningen. Även 2012 har korrigerats i detta avseende

²⁵ Kostnader och intäkter för ombud och kostnader för informationsverksamhet har räknats bort vid beräkning av prestationskostnaderna.

²⁶ Kostnaderna för åren 2012 har räknats om enligt fotnot 19.

1.2.3 Kvalitetsgranskning

Kvalitetsgranskningar utförs i syfte att granska kvaliteten i skolväsendet inom ett avgränsat område. Syftet är också att påvisa särskilda utvecklingsområden och förmedla erfarenheter från granskningarna för att bidra till utvecklingen inom skolväsendet. Myndigheten ska granska områden där det är störst risk att barnets och elevens bästa åsidosätts. Bedömningarna av kvaliteten utgår från författningarnas krav och med stöd av forskning och beprövad erfarenhet inom det aktuella granskningsområdet.

Kvalitetsgranskningarna är indelade i två huvudtyper: ämnesgranskningar och temagranskningar. I ämnesgranskningarna riktas fokus mot grundskolan och gymnasieskolan i första hand och det är främst ämnesundervisningens kvalitet inom ett eller flera skolämnen som granskas. De tematiska granskningarna kan istället beröra samtliga skolformer, från förskola till vuxenutbildning, och behandlar ett särskilt tema i undervisningen (som inte är knutet till ett särskilt ämne) eller andra aspekter av verksamheten. Kvalitetsgranskningarna är utformade som projekt med en projektledare och deltagande inspektörer från myndighetens olika regionala avdelningar. I projekten deltar även externa experter och andra sakkunniga. Arbetet utgår från en gemensam processmodell för att uppnå en hög kvalitet.

Under 2014 har Skolinspektionen avslutat åtta kvalitetsgranskningar (år 2013 avslutades sex granskningar). En av dessa granskningar är projektöverskridande. Alla elevers rätt till stöd och stimulans har granskats som ett tvärgående tema i tre andra kvalitetsgranskningar. Dessa beslut har redan redovisats inom ramen för tidigare granskningar.²⁷

Vid årsskiftet 2014/2015 pågår det nio kvalitetsgranskningar som ska avrapporteras under år 2015.

Under 2014 avrapporterades en ämnesgranskning:

- Teknik i grundskolan

Under 2014 avrapporterades sju temagranskningar:

- Utbildning för nyanlända elever
- Betygsättning i grundskola
- Kommunernas resursfördelning och arbete mot segregationens negativa effekter i skolväsendet
- Undervisning på yrkesprogram
- Placering och undervisning i särskild undervisningsgrupp

---

²⁷ Dessa beslut har redan redovisats inom ramen för tidigare granskningar.

- Skolsituationen för elever i ADHD
- Stöd och stimulans i klassrummet

Fem av de avslutade kvalitetsgranskningarna under 2014 har gällt grundskola. En har gällt grundskola, förskola och fritidshem, en har gällt grundskola och gymnasieskola och en har gällt enbart gymnasieskola

Tabell 14: Antal skolor/verksamheter som besökts i slutförda kvalitetsgranskningar under 2014, 2013 respektive 2012.

Verksamhetsform	Huvudman	2014		2013		2012	
		Ämnesgranskningar	Tema-granskningar	Ämnesgranskningar	Tema-granskningar	Ämnesgranskningar	Tema-granskningar
Antal projekt totalt		1	7 ²⁸	1	5	4	8
Grundskola	Kommunal	17	73	16	44	87	143
	Fristående	5	6	8	10	20	14
Gymnasieskolan	Kommunal	-	55	-	31	28	-
	Fristående	-	10	-	14	19	-
Särskolan	Kommunal	-	-	-	-	-	-
	Fristående	-	-	-	-	-	-
Förskola		-	-	-	-	-	42
Skolbarnsomsorg		-	-	-	-	-	-
Vuxenutbildning		-	-	-	16	-	6
Totalt antal skolenheter /verksamheter		22	144	24	115	154	205

Sammanlagt har 166 skolenheter/verksamheter hos 145 kommunala och 21 enskilda huvudmän granskats i de åtta avslutade kvalitetsgranskningarna. Vissa kommuner har ingått i flera olika projekt, men då med olika skolenheter eller verksamheter som ingått i granskningen. I de fall där besluten innehåller utvecklingsområden för skolenheten och/eller huvudmannen görs en uppföljning.

Antalet genomförda kvalitetsgranskningar har ökat från sex avslutade år 2013 till åtta avslutade år 2014. Den totala kostnaden har sjunkit något till 46 777 tkr, främst till

²⁸ En av dessa granskningar är en tematisk studie, Stöd och stimulans, som ej tas upp i övriga delar av detta avsnitt

följd av att resurser i ökad utsträckning använts inom anmälningsärenden och tillsyn. Kostnaden per granskning har minskat, vilket har att göra med att flera pågående kvalitetsgranskningar har avslutats under 2014.

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation ²⁹

Den totala kostnaden för verksamheten kvalitetsgranskning var 46 777 tkr år 2014 (motsvarande kostnad var 58 221 tkr år 2013 och 52 335 tkr år 2012).

Kostnaden i genomsnitt för de sju avslutade kvalitetsgranskningarna³⁰ 2014 var 6 733 tkr per granskning (motsvarande kostnad var 7 010 tkr 2013 och 7 132 tkr³¹ år 2012 och 6 027 tkr år 2011).

Kostnad per skola/verksamhet för vilka granskningsbeslut fattats var 345 185 kr år 2014 (motsvarande kostnad var 334 425 kr år 2013 och 407 900 kr år 2012).

Kostnaden per kvalitetsgranskning (för de granskningar som avslutades under året) har sjunkit något under 2014.

Kostnad per skola/verksamhet för vilka granskningsbeslut fattats har ökat något till 345 tkr år 2014 jämfört med 334 tkr år 2013.

1.2.4 Övriga särskilda redovisningskrav i regleringsbrev – tillsyn och kvalitetsgranskning

1.2.4.1 Erfarenheter utifrån myndighetens tillsyn enligt 26 kap. skollagen

Skolinspektionen ska särskilt redovisa:

- *Erfarenheter från myndighetens tillsyn där det av redovisningen särskilt ska framgå hur möjligheterna till ingripanden enligt 26 kap. skollagen har använts.*

---

²⁹ Vid beräkning av kostnad per prestation har aktuella gransknings totala kostnader, oavsett vilket år de fallit ut, summerats och lagts till grund för uträkningen.

³⁰ Temagranskningen Alla elevers rätt till stöd och stimulans har inte haft någon egen emperiinsamling, utan använt material från tre andra granskningar. Kostnaden för temagranskningen Alla elevers rätt till stöd och stimulans har därför inte ingått i beräkningsunderlaget för genomsnittskostnad per granskning eller kostnad per skola.

³¹ Den projektöverskridande granskningen IT i skolan har exkluderats från beräkningen, då dess kostnader för emperiinsamling ingått i fyra andra granskningar och ej kunnat särskiljas i dessa.

Vanliga brister

Skolinspektionen konstaterar att de vanligast förekommande bristerna hos huvudmännen vid breddade tillsyner under året finns inom bedömningsområdet³² trygghet, studiero och en god miljö (59 procent av granskade grundskolor och 66 procent av granskade gymnasieskolor hade brister). Andra bedömningsområden där det också förekommer många brister är pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen (57 procent av granskade grundskolor och 66 procent av granskade gymnasieskolor hade brister) samt särskilt stöd (57 procent av granskade grundskolor och 48 procent av granskade gymnasieskolor hade brister).

I bastillsyner under året, som är en mindre omfattande tillsyn än breddad tillsyn, finns de vanligast förekommande bristerna hos huvudmännen inom bedömningsområdet pedagogiskt ledarskap och utveckling av utbildningen (elva procent av granskade grundskolor och 23 procent av granskade gymnasieskolor hade brister). Andra bedömningsområden där det också förekommer många brister är särskilt stöd (åtta procent av granskade grundskolor och sex procent av granskade gymnasieskolor hade brister) samt erbjudande av utbildning och uppföljning av elevers närvaro (fyra procent av granskade grundskolor och 14 procent av granskade gymnasieskolor hade brister).

Verktyg och sanktioner

När Skolinspektionen genomför tillsyn av skolenheter och dess huvudmän bedöms om verksamheten uppfyller författningarnas krav. Om brister upptäcks i verksamheten ska huvudmannen rätta till dessa. Skolinspektionen har då att ta ställning till vilket av verktygen eller sanktionerna i 26 kap. skollagen som ska användas. Vid valet av verktyg beaktas bland annat hur omfattande och allvarliga bristerna är, om huvudmannen kan rätta till bristerna och i sådana fall vad som krävs för att få huvudmannen att göra detta. Vissa av Skolinspektionens beslut kan överklagas av huvudmannen hos förvaltningsdomstol. Detta gäller exempelvis beslut om återkallelse, tillfälligt verksamhetsförbud och föreläggande förenat med vite.

Föreläggande, anmärkning och avstående från ingripande

Av verktygen i 26 kap. skollagen använder Skolinspektionen i flest fall förelägganden mot huvudmannen att fullgöra sina skyldigheter. I den regelbundna tillsynen har föreläggande använts i 90 procent av fallen vid konstaterade brister under året. I nio procent har anmärkning använts och i en procent har avstående från ingripande använts. I de anmälningsärenden som prövats i sak under året och där brister konstaterades

---

³² Skolinspektionens tillsyn har delats in i bedömningsområden, bedömningspunkter samt indikatorer för innehållet för respektive bedömningspunkt.

rats, har Skolinspektionen i 83 procent av ärendena förelagt huvudmannen att avhjälpa bristerna. I fyra procent har huvudmannen fått en anmärkning och i 13 procent har Skolinspektionen avstått från att ingripa.

Vitesföreläggande

Sedan 2010 års skollag började tillämpas den 1 juli 2011 har totalt 49 av Skolinspektionens förelägganden mot huvudmän att fullgöra sina skyldigheter förenats med vite (25 förelägganden 2013). Av dessa har 24 fattats under år 2014 (22 fattades under 2013).

Flertalet förelägganden som förenats med vite har gällt skolor där Skolinspektionen i den regelbundna tillsynen konstaterat ett flertal allvarliga brister.

Vissa förelägganden som förenats med vite har avsett endast en eller ett fåtal brister. Det har bland annat gällt undervisning enligt svensk läroplan, mottagande och utbildning i särskola, systematiskt kvalitetsarbete, tillgång till skolbibliotek, organisering av kommuns skolverksamhet, placering i särskild undervisningsgrupp samt att upphöra med att bedriva kommunal vuxenutbildning utan avtal om entreprenad.

Ett fåtal av föreläggandena som förenats med vite har avsett anmälningar om enskilda elevers rätt till utbildning och särskilt stöd.

De beslutade vitesbeloppen har varit mellan 200 000 kr och 1 500 000 kr. Det högsta vitesbeloppet har beslutats i samband med föreläggandet vid vite mot Stockholms kommun.

Återkallade godkännanden och tillfälliga verksamhetsförbud

Skolinspektionen har under år 2014 inom ramen för den regelbundna tillsynen återkallat huvudmäns godkännanden efter konstaterade allvarliga missförhållanden vid tre tillfällen. Samtliga beslut har gällt omedelbart. För två av huvudmännen hade Skolinspektionen dessförinnan även meddelat tillfälligt verksamhetsförbud.

Processer i förvaltningsdomstol

Skolinspektionen har under året fört ett flertal processer i förvaltningsdomstol.

Myndigheten har ansökt om utdömande av vite hos förvaltningsrätten efter att huvudmännen inte följt Skolinspektionens föreläggande som förenats med vite. Både förvaltningsrätten och kammarrätten har meddelat domar i målen, men ingen dom har vunnit laga kraft.

Skolinspektionen har även varit part i mål i förvaltningsdomstol efter att huvudmän överklagat Skolinspektionens beslut om föreläggande som förenats med vite. Förvaltningsrätten och kammarrätten har meddelat domar i några mål, varav en dom har vunnit laga kraft. I några av målen meddelade förvaltningsrätten inte dom under 2014.

Två av Skolinspektionens återkallelsebeslut har överklagats till förvaltningsdomstol av huvudmän. En av huvudmännen yrkade även inhibition, men förvaltningsrätten avslag yrkandet varefter kammarrätten och Högsta förvaltningsdomstolen inte meddelade prövningstillstånd i inhibitionsfrågan. Förvaltningsrätten meddelade under 2014 inte domar angående de överklagade återkallelsebesluten.

Under året har Högsta förvaltningsdomstolen meddelat beslut angående Skolinspektionens beslut om tillfälligt verksamhetsförbud, som hade överklagats av huvudmannen. Förvaltningsrätten och kammarrätten hade bifallit huvudmannens överklagande och upphävt Skolinspektionens beslut, varefter Skolinspektionen överklagat till Högsta förvaltningsdomstolen som meddelade prövningstillstånd. Eftersom giltighetstiden för Skolinspektionens beslut hade löpt ut vid Högsta förvaltningsdomstolens beslut, avskrevs målen från vidare handläggning. Högsta förvaltningsdomstolen fann dock att Skolinspektionen haft behörighet att kontrollera vilka åtgärder som huvudmannen vidtagit i de aktuella hänseendena, samt besluta om de ingripanden som resultatet av granskningen kunnat motivera. Högsta förvaltningsdomstolen fann således att förvaltningsrätten och kammarrätten inte haft fog för att upphäva Skolinspektionens beslut på den grund som angetts.

1.2.4.2 Erfarenheter från tillsyn och kvalitetgranskning inom yrkesutbildningsområdet

Skolinspektionen ska särskilt redovisa:

Erfarenheter från tillsyn och kvalitetsgranskning inom yrkesutbildningsområdet.

Under 2014 har en kvalitetsgranskning av undervisning på yrkesprogram slutförts på 64 skolor och publicerats i en övergripande rapport (2014:5)³³. Ytterligare en kvalitetsgranskning av hur skolorna förebygger studieavbrott på yrkesprogram pågår på 30 skolor. Det projektet redovisar slutsatser våren 2015.

Inom den regelbundna tillsynen 2014 har sammanlagt 181 gymnasieskolor med minst ett yrkesprogram inspekterats. Av dessa var 58 (32 %) fristående gymnasieskolor.³⁴ Myndigheten har vidare fattat beslut om riktlinjer för tillsyn av yrkesutbildning (2014:3225.). Riktlinjerna anger att tydligare information om elevernas APL-platser ska efter-

---

³³ Granskningens preliminära resultat delredovisades i årsredovisningen för 2013.

³⁴ Sammanlagt inspekterades 93 huvudmän med minst en gymnasieskola med yrkesprogram. Av dessa var 39 (42 %) enskilda huvudmän.

frågas och att ett urval av elevernas handledare ska intervjuas.³⁵ Dessa riktlinjer kommer att implementeras inom den reviderade tillsynsmodellen som ska tillämpas från januari 2015.

Resultat och slutsatser från tillsyn och kvalitetsgranskning

Kvalitetsgranskningens syfte har varit att granska att elever på yrkesprogram, som riskerar att inte nå kunskapsmålen och därmed inte slutföra sin utbildning, får en undervisning som stärker deras motivation att lära och ger dem goda förutsättningar att nå utbildningens mål.

Av tillgänglig statistik framgår att andelen avbrott av elever är större på yrkesprogram än på studieförberedande program. Statistiken utgår från förhållandena före den senaste gymnasiereformen och visar att bland yrkesprogrammen var Industriprogrammet, Fordonsprogrammet, Hotell- och restaurangprogrammet, Livsmedelsprogrammet samt Barn- och fritidsprogrammet de med störst andel avbrott. Av den anledningen riktar sig granskningen mot dessa eller motsvarande fem program. och andra liknande program..

Skolenheterna har valts ut slumpmässigt utifrån vissa kriterier. Vid varje skola har en klass ur årskurs 2 på aktuellt program valts ut. Granskningen riktade in sig på den skolförlagda delen av utbildningen och klassens undervisning följdes under tre dagar. Det genomfördes även intervjuer med elever, lärare, vägledare och representanter för elevhälsan samt rektor.

Granskningens centrala frågeställningar har varit:

- Möter undervisningen på yrkesprogrammen elevernas intressen, förväntningar och behov så att eleverna upplever undervisningen som meningsfull?
- Har eleverna inflytande över undervisningen och anpassas den därefter?
- Placeras kunskapsinnehållet i ett för eleverna meningsfullt sammanhang, för att därigenom konkretisera lärandet?
- Får eleverna kontinuerlig återkoppling för att synliggöra lärande och progression och därmed stärka tilliten till den egna förmågan?
- Får elever i behov av särskilt stöd åtgärder som är anpassade så att eleven ges goda förutsättningar att slutföra utbildningen?

Resultaten visar att 60 av 64 av de granskade skolorna behöver utveckla sitt arbete inom ett eller flera riskområden som sammantagna kan leda till att elever avbryter sin

---

³⁵ Utgår från de erfarenheter av tillsyn och metodutveckling som redogjordes för i anslutning till årsredovisningen för 2012 (2012:3815.)

utbildning. Utbildningen på yrkesprogrammen hänger inte ihop, bland annat eftersom elevernas motivation för utbildningen i de gymnasiegemensamma ämnena ofta är lägre och upplevs "hänga löst", vid sidan om den egentliga yrkesutbildningen. Särskilt stöd sätts in sent i utbildningen, eller inte alls, för de elever som riskerar att inte nå målen. Rapporten visar på flera områden som är centrala att förbättra för att motverka risker för avhopp från gymnasieskolans yrkesprogram.

Utöver resultat i kvalitetsgranskningar avseende yrkesutbildning, har Skolinspektionen även i den regelbundna tillsynen identifierat problemområden för gymnasieskolans yrkesprogram: Det finns brister i hur utbildningen planeras, till exempel vilka delar som genomförs i skolan och vilka delar som genomförs på en arbetsplats. Handledare vid arbetsplatser har inte alltid ett tydligt uppdrag och de vet inte alltid vad som förväntas av dem. Målen för utbildningen behöver bli tydligare för eleverna och lärare behöver i större utsträckning samverka kring utbildningens olika delar så att den tydligare riktas mot programmets yrkesutgångar.

Under året har Skolinspektionen därför förstärkt den regelbundna tillsynen för gymnasieskolans yrkesprogram genom en förändring i bedömningsunderlaget så att fler frågor ställs kring yrkesprogrammen och fler intervjuer genomförs. Förändringarna tillämpas på den tillsyn som genomförs efter den 1 juli 2014.

1.2.4.3 Insatser för att utvärdera myndighetens arbete med tillsyn och kvalitetsgranskning

Skolinspektionen ska särskilt redovisa

Insatser för att utvärdera hur myndighetens arbete med tillsyn och kvalitetsgranskning bidrar till skolornas förbättringsarbete samt resultat av dessa insatser.

Effekten av Skolinspektionens verksamhet nås genom en samverkan mellan våra fyra kärnprocesser. I detta avsnitt redovisas insatser och deras resultat i förhållande till processerna tillsyn (inspektion) och kvalitetsgranskning.

Så här bedömer Skolinspektionen resultatet av vidtagna insatser för att bidra till skolornas förbättringsarbete

Skolinspektionen är en av flera aktörer, vars arbete syftar till att bidra till skolornas utvecklings- och förbättringsarbete. Det är svårt att påvisa entydiga resultat i skolan kopplat enbart till Skolinspektionens insatser. För att bedöma vidtagna insatser är utgångspunkten istället att Skolinspektionen ska vara en trovärdig aktör i det svenska skolsystemet samt fokusera på det forskningen visat kan bidra till en bättre skola.

Modellen för avstämning mot regeringens återrapporteringskrav ser ut som följer:

1. Vilka faktorer, som Skolinspektionen genom tillsyn och kvalitetsgranskning kan påverka, har stöd i forskningen att de bidrar till en bättre skola?

2. Vad har Skolinspektionen gjort för insatser riktade mot de faktorer som förbättrar skolan?
3. Vilket förtroende finns för Skolinspektionens verksamhet i de målgrupper som har störst påverkan på utvecklingen i den enskilda skolan?
4. Upplever berörda att vidtagna åtgärder förbättrat skolan?

Vilka faktorer, som Skolinspektionen genom tillsyn och kvalitetsgranskning kan påverka, har stöd i forskningen att de bidrar till en bättre skola?

I tillsynen och vid utformning av kvalitetsgranskning använder Skolinspektionen en modell baserad på sex olika områden som påverkar resultaten i skolan. Områdena är bland annat valda med stöd i forskningen³⁶. Dessa är:

Undervisning och lärande

Ett aktivt lärarstöd är en av de faktorer som bidrar till att undervisning och lärande maximerar varje elevs möjlighet att nå de nationella målen och kunskapskraven. I det ingår exempelvis att genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål/syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Läraren behöver också anpassa undervisningen efter elevernas olika förkunskaper, intressen och lärstilar och ge eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. För att undervisningen ska utgå från elevernas olika behov och förutsättningar behöver lärare ha tilltro till elevernas förmåga och ge eleverna inflytande exempelvis i planeringen av undervisningen.

Särskilt stöd

Skolans lärmiljöer måste anpassas så att alla elever ges möjlighet att nå målen för utbildningen. I de fall detta inte är tillräckligt ska särskilt stöd ges. Skolan ska utveckla metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven, och ger eleven och dess vårdnadshavare information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Eleven ska, när omdömen ges eller betyg sätts i olika ämnen, enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själv upprättat.

---

³⁶ Se exempelvis Jan Håkansson och Daniel Sundbergs *Utmärkt undervisning* (2012) samt Skolverkets översikter *Vad påverkar resultaten i svensk grundskola?* (2009) och *Forskning för klassrummet* (2013)

Trygghet och studiero samt åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn och trygg miljö där de till exempel inte störs, hotas eller känner sig otrygga med andra elever.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Hit hör bland annat att lärarna har rätt kompetens och behörighet. Här ingår också att rektor i ett tidigt skede uppmärksammar om elever av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte.

Utvecklad modell för tillsyn

Under 2014 har en justering i tillsynsmodellen förberetts. Från och med 2015 kommer tillsynens omfattning att ytterligare anpassas utifrån behoven hos respektive huvudman och skola. Skolinspektionens resurser kommer att i högre utsträckning koncentreras till de skolor som har störst utvecklingsbehov. En annan förändring är en tydligare styrning av hur fokus på avvikelser som behöver åtgärdas på bästa sätt kombineras med råd och vägledning till skolorna.

Vad har Skolinspektionen gjort inom de utvecklingsområden som förbättrar skolan?

Undervisning och lärande

Den regelbundna tillsynen har bland annat granskat att skolornas arbete utgår från och omfattar målen i läroplanen och respektive kursplan. Andra faktorer som undersökts är det lärarstöd eleverna får, i vilken utsträckning läraren stärker elevens vilja och tillit till den egna förmågan samt om läraren tar hänsyn till respektive elevs förutsättningar och involverar eleven i planeringen av undervisningen.

I tillsynen framkom att 31 procent av de inspekterade grundskolorna (34 procent av gymnasieskolorna) hade brister gällande undervisning och lärande, vanligt förekommande grunder för kritik var exempelvis att läraren inte tydliggjorde målen eller anpassade undervisningen efter elevernas intressen och behov.

Följande kvalitetsgranskningar har bedrivits under året med fokus på detta. Alla har inte avslutats under 2014

Teknik i grundskolan

Denna ämnesgranskning syftade till att granska om undervisningen förmådde fånga elevernas förväntningar och intressen – vilket i sig skapar goda förutsättningar för lärande. Bakgrunden är följande: Bilden av teknikämnet framträder i. I forskning och utredningar framträder teknik som ett ämne utan tydlig identitet. Många gånger saknas behöriga lärare, och ämnet tenderar att bli en anonym del i ett NO-block. Elever i grundskolan har svårt att se ämnets relevans.

Granskningen visade i likhet med andra undersökningar att kvaliteten behöver förbättras i olika avseenden. Undervisningen utgick alltför sällan från elevernas intressen, behov och erfarenheter och var inte tillräckligt relevant för eleverna. Ytterligare ett resultat var att undervisningen alltför sällan utgick från teknikämnets förhållningsätt och metoder.

Undervisning på yrkesprogram

Här granskades om elever som riskerar att inte nå målen fick en undervisning som stärkte deras motivation att lära och därigenom skapade goda förutsättningar att nå utbildningens mål. Avhoppet från yrkesprogrammen är generellt sätt högre än från de studieförberedande. Lärarnas roll för att motverka detta är central, både genom möjligheten att anpassa undervisningen efter elevernas intressen och göra den meningsfull, men också genom att tillse att en elev i svårigheter får adekvat stöd.

Granskningen visade att 60 av 64 granskade skolor behövde utveckla sitt arbete inom ett eller flera riskområden som sammantaget kunde leda till att elever avbröt sin utbildning.

Distansutbildning inom kommunal vuxenutbildning

Under år 2014 granskade Skolinspektionen kvaliteten på distansutbildning inom kommunal vuxenutbildning³⁷. Utredningar och forskning visar att distansstudier kan innebära ett antal problem för eleverna. Skolinspektionen har bl.a. undersökt ett antal faktorer som kan påverka elevens förutsättningar att nå kunskapskraven. Granskningen slutrapporterades inte under 2014.

Skolverksamheten vid särskilda ungdomshem (SIS)

Bakgrunden till den flygande inspektionen var att det finns flera studier som visar att placerade barn riskerar att fara illa på såväl kort som lång sikt. Resultatet avseende "Skolverksamheten vid särskilda ungdomshem (SIS)" har ännu inte publicerats. Studier har visat exempelvis att placerade barn har mycket lägre utbildningsnivå än andra jämnåriga i vuxen ålder. Syfte med granskningen var att ge en bild av vilken undervisning ungdomarna får på de särskilda ungdomshemmen. Resultatet avseende "Skolverksamheten vid särskilda ungdomshem (SIS)" har inte publicerats under 2014.

---

³⁷ Resultatet har redovisats till [Utbildningsdepartementet](#) den 20 februari 2015.

Särskilt stöd

Den regelbundna tillsynen har bland annat granskat om skolorna vid behov utreder och ger särskilt stöd till elever som behöver detta för att nå kunskapskraven.

I tillsynen var det 56 procent av de inspekterade grundskolorna (48 procent av gymnasieskolorna) som hade brister i stödet till elever i behov särskilt stöd.

Följande kvalitetsgranskningar har bedrivits under året med fokus på detta. Alla har inte avslutats under 2014

Placering och undervisning i särskild undervisningsgrupp

Såväl Skolinspektionens egen tillsynsverksamhet som undersökningsrapporter från andra skolmyndigheter har visat på en kontinuerlig problematik med de särskilda undervisningsgrupperna. Placering av elever i särskild undervisningsgrupp ska ske först när övriga tänkbara lösningar är uttömda, som en korttidsåtgärd. Skolinspektionens granskning visade att skolor och huvudmän måste se över och utveckla det särskilda stöd eleverna får innan de placeras i särskild undervisningsgrupp så att det håller god kvalitet och motsvarar de behov eleven har. Vidare konstaterades att arbetet med anpassad studiegång behöver förbättras så att anpassningar sker först efter noggranna individuella överväganden. Skolinspektionen konstaterade också att skolorna behöver utveckla det inkluderande arbetet så att förutsättningarna, för de elever som det är möjligt för, förbättras för att återgå till sin ordinarie klass.

Skolsituationen för elever med ADHD

Kvalitetsgranskningen hade fokus på om den enskilde eleven kartlades och analyseras tillräckligt för att kunna anpassa utbildningen efter elevens förutsättningar och behov. Dessutom granskas om studiesituationen präglas av trygghet och studiero.

Skolinspektionens slutsats efter granskningen var att kartläggning av elevers individuella behov och anpassningar i skolsituation behöver förbättras. Ytterligare en slutsats var att skolorna behöver förbättra sitt arbete med att följa upp och utvärdera de insatser som genomfördes.

Bedömning och betygssättning

Den regelbundna tillsynen har bland annat granskat att lärarna utvärderar eleverna utifrån de nationella kunskapskraven. Kontrollen har också omfattat att lärarna vid bedömning och betygssättning använder all tillgänglig information för att göra en allsidig och rättvis värdering av elevens kunskaper samt att elev och vårdnadshavare informeras om elevens utveckling.

Ett speciellt område där Skolinspektionen bidrar är genom ombedömning av nationella prov.

I tillsynen var det 30 procent av de inspekterade grundskolorna (27 % av gymnasieskolorna) som hade brister i arbetet med bedömning och betygssättning, exempelvis i form av att rektor inte säkerställde att betyg sattes utifrån skollag och andra författningar.

Betygsättning i grundskola och gymnasieskola

Denna granskning fokuserade på rektors respektive lärarnas ansvar för betygssättning. Forskningsbilden är entydig – det är oklart på vilka grunder bedömningar görs och betyg sätts. Skillnaderna ses såväl mellan skolor som mellan lärare på samma skola. Samma mönster framkommer i Skolinspektionens omrättning av nationella prov (regeringsuppdrag). Skolinspektionens granskning har ställt frågan om lärare sätter betyg utifrån de krav som anges i styrdokumentet och om rektor tar sitt ansvar för detta. Undersökningen visade att det på flertalet av de granskade skolorna fanns tydliga behov av förbättringsinsatser. Till exempel behöver lärare samarbeta mer i bedömningsfrågor och eleverna måste göras mer delaktiga. Skolorna behövde också i betydligt högre grad analysera skillnaderna mellan resultat på nationella prov och de betyg som sattes i ämnet. Skolinspektionen fann anledning att ifrågasätta att så stora skillnader var förenliga med gällande bestämmelser för betygssättning.

Tema i tillsyn – bedömning och betygssättning

Skolinspektionen har granskat hur huvudmän och skolenheter arbetar med bedömning och betygssättning och hur de använder sig av de nationella ämnesproven som stöd i detta. Detta gjordes med utgångspunkt i avvikelser mellan ursprungsrättning av nationella prov och Skolinspektionens omrättning av nationella prov samt i avvikelse mellan nationella provbetyg och kurs- eller ämnesbetyg. Granskningen genomfördes i samband med den regelbundna tillsynen hösten 2014. Resultaten har ännu inte publicerats.

Trygghet och studiero

Den regelbundna tillsynen har bland annat granskat att utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Kontrollen har också omfattat att det på skolan bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever.

I tillsynen var det 60 procent av de inspekterade grundskolorna (66 procent av gymnasieskolorna) som hade brister relaterat till trygghet och studiero.

Ingen av årets avslutade kvalitetsgranskningar hade direkt inriktning på trygghet och studiero. En indirekt koppling finns däremot till flera av granskningarna, eftersom frågan berör exempelvis förutsättningar för undervisning och lärande. Ett exempel är den flygande inspektionen av skolverksamheten vid särskilda ungdomshem (SIS). En del av granskningen inriktades mot frågan om eleverna har en trygg studiemiljö.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Den regelbundna tillsynen har bland annat granskat att skolan säkerställer att eleverna deltar i utbildningen och direkt vidtar åtgärder när så inte är fallet. Kontrollen har också omfattat att lärarna har legitimation och behörighet. Andra delar av inspektionen är att lärarna samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen. I tillsynen inkluderas även frågor om skolans hälsofrämjande arbete, studie- och yrkesvägledning samt skolbibliotek.

I tillsynen var det 25 procent av de inspekterade grundskolorna (28 procent av gymnasierna), där eleverna inte gavs tillräckligt inflytande över utbildningen. Vidare hade 27 procent av de tillsynade grundskolorna (38 procent av gymnasierna) inte tillräcklig tillgång till elevhälsa för sina elever.

Följande granskningar har bedrivits under året med fokus på detta. Alla har inte avslutats under 2014.

Lärares och förskollärares introduktionsperiod

Skolinspektionen har under år 2014, på uppdrag av regeringen, granskat hur huvudmännen introducerar lärare och förskollärare det första året i yrket. Granskningens frågeställning handlar om ifall nyutbildade lärare och förskollärare får en introduktionsperiod i den omfattning de har rätt till för en god start i yrket? Introduktionsperioden spelar en viktig roll för nyexaminerade lärares och förskollärares möjligheter att utvecklas i sitt nya yrke. Granskningen visade bl.a. att cirka 40 procent av tillfrågade kommuner och fristående huvudmän inte följer upp hur introduktionsperioden fungerar i de lokala verksamheterna.

Elevhälsa

Syftet med granskningen är att utreda elevhälsans medverkan i att skapa förutsättningar för förbättrad hälsa, ökad trygghet och ökat lärande hos skolans elever. Erfarenheter från forskning och från Skolinspektionens egen tillsyn visar att skolor tenderar att prioritera ett individuellt inriktat åtgärdande arbete på bekostnad av det arbete som är förebyggande och hälsofrämjande. Elevhälsans förutsättningar för att kunna utföra det förväntade arbetet är avhängigt förhållanden som hur problem inom skolan identifieras, om forskning och beprövad erfarenhet används vid planering och genomförande av insatser, och om elevhälsan samarbetar med skolans ledning och pedagogiska personal. Granskningen är ännu inte avslutad.

Behöriga lärare, kompetensutveckling och studie- och yrkesvägledning

Skolinspektionen har under 2014, på uppdrag av regeringen, kartlagt hur huvudmännen arbetar för att säkerställa att behöriga lärare och förskollärare används för undervisningen och hur huvudmän, rektorer och förskolechefer säkerställer att personal får nödvändig kompetensutveckling. Vidare har kartläggningen omfattat hur tillgången till personal med kompetens för att tillgodose behovet av vägledning inför utbildning och yrkesval hos elever i grund och gymnasieskolan ser ut.

Styrning och utveckling av verksamheten

I den regelbundna tillsynen har bland annat granskats att rektor följer upp skolans resultat i förhållande till de nationella målen samt dokumenterar och vidtar nödvändiga utvecklingsåtgärder för att förbättra resultaten. I kontrollen ingår också att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att genomföra uppdraget samt att rektor fördelar resurser till verksamheten utifrån elevernas förutsättningar och behov.

I den regelbundna tillsynen var det 56 procent av de tillsynade grundskolorna (64 av gymnasierna) som hade brister i det systematiska kvalitetsarbetet. På huvudmanna-

nivå bedömdes 24 procent av de tillsynade kommunerna ha bristande likvärdighet mellan skolenheterna.

Följande granskningar har bedrivits under året med fokus på detta. Alla har inte avslutats under 2014.

Huvudmannens styrning

Huvudmannen är den som ytterst ansvarar för att alla barn och elever får förutsättningar att nå de nationella målen. I Skolinspektionens granskning av huvudmannens styrning konstateras att det finns vissa gemensamma drag i arbetet hos de huvudmän som har en framgångsrik styrning. De huvudmän som har de nationella målen i fokus och en tydlig struktur på sitt utvecklingsarbete, lyckades väl med sitt kvalitetsarbete. De förankrar arbetet på alla nivåer och analyserar sina resultat när det gäller kunskaps- och värdegrundsresultaten. De har dessutom en god kommunikation med rektorena om var man står i måluppfyllelse och vilka behov för förbättring som finns. I granskningen kunde myndigheten också konstatera att det finns en problematik som innebär att politikerna ser de nationella målen för skolan mer som ambitiösa visioner än som underlag för styrning av sin skolverksamhet.

Kommunernas resursfördelning och arbete mot segregationens negativa effekter i skolväsendet
Syftet med granskningen var att undersöka om och hur kommunerna arbetar med det kompensatoriska uppdraget. Med 1990-talets decentraliseringar följde förhoppningarna att kommunerna skulle få lättare att fördela resurser efter behov, vilket skulle bidra till att utjämna förutsättningarna i olika skolor. Skolverket med flera har konstaterat att detta endast sker i mycket begränsad utsträckning. Granskningen syftade till att bidra till en ökad medvetenhet om problematiken hos kommunala huvudmän och på så sätt bidra till en med likvärdig utbildning till gagn för alla elever.

Vilket förtroende finns för Skolinspektionens verksamhet i de målgrupper som har störst påverkan på utvecklingen i den enskilda skolan?

Skolinspektionen har en granskande roll i skolan med möjligheten att ställa tvingande krav på skolan i det enskilda fallet. Ett högt förtroende för Skolinspektionen bland våra målgrupper är en förutsättning för att myndighetens verksamhet ska få genomslag på längre sikt och i vidare grupper än hos dem som får de enskilda besluten.

En årlig förtroendemätning görs av hur Skolinspektionen uppfattas av våra målgrupper – elever, vårdnadshavare, personal inom skola samt utbildningsförvaltning³⁸.

En enkät görs även efter inspektion. Enkäten ger en återkoppling på vilket bemötande Skolinspektionen haft men även om vidtagna åtgärder med anledning av Skolinspektionens beslut förbättrat berörda skolor. Genom att systematiskt samla in information

---

³⁸ I gruppen förvaltning ingår representanter för enskilda huvudmän, ordföranden i berörda nämnder och förvaltningschefer.

om hur berörda rektorer uppfattar Skolinspektionens tillsyn kan myndigheten verka för att förbättra områden som upplevs som problematiska. Undersökningen genomförs av ett externt företag och vänder sig till rektorer på såväl fristående som kommunala skolor. Enkäten³⁹ skickas ut löpande till rektorerna efter genomförd tillsyn.

Resultaten från 2014 års mätning visar på en god kännedom om myndighetens uppdrag, i synnerhet bland skolpersonal (75 %) och förvaltning (94 %). Lägst kännedom uppger eleverna (29 %). Detta blir tydligt även sett till förtroende för myndigheten, där förtroendet är högst hos målgrupperna skolpersonal och förvaltning, men lägre hos vårdnadshavare och elever.

Som resultaten ovan antyder är det centralt att verka för en god kännedom om myndighetens uppdrag, då det finns ett tydligt samband mellan god kännedom om och ett högt förtroende för Skolinspektionen. Även elever och vårdnadshavare (till elever) vars skolor varit föremål för tillsyn under det senaste året uppger i högre grad ett högt förtroende än de som inte haft Skolinspektionen på besök. Bland eleverna med erfarenhet av tillsyn är andelen med högt förtroende för myndigheten 70 procent, jämfört med 42 procent för de elever som inte har den erfarenheten. Mönstret är snarlikt för vårdnadshavare.⁴⁰

Nivån på förtroendet ligger, särskilt för grupperna förvaltning och skolpersonal, högt. Det ger goda förutsättningar för att få brett genomslag för identifierade utvecklingsbehov. Att öka kännedomen om myndigheten, och att vara synliga vid inspektioner är en väg mot ett ytterligare ökat förtroende och därigenom ges än bättre förutsättningar för att öka genomslaget av myndighetens arbete.

Även när det gäller bemötandet når Skolinspektionen goda resultat. En mycket hög andel rektorer, cirka 95 procent, tycker att kommunikation med Skolinspektionen har varit bra, både när det gäller skriftlig och muntlig information inför tillsynen. 92 procent av rektorerna uppger att det under den muntliga återkopplingen vid besöket mycket eller ganska tydligt framkom vilka brister som identifierats under besöket. 92 procent av rektorerna anser även att tillsynsbeslutet i sin helhet var mycket eller ganska tydligt.

Upplever berörda att vidtagna åtgärder förbättrat skolan?

En tydlig majoritet (88 %) av berörda rektorer delar den bild som getts av tillsynen och nästan lika stor andel (81 %) menar att Skolinspektionens beslut bidrar till att för-

---

³⁹ Mellan maj 2014 och december 2014 har enkäten besvarats av rektorer hos 42 huvudmän. Av 779 tillfrågade rektorer har 567 besvarat enkäten, vilket ger en svarsfrekvens på 73 procent.

⁴⁰ För skolpersonal och förvaltning är skillnaderna mindre, vilket till stor del beror på att kännedomen är så mycket högre i dessa grupper.

bättra den skolverksamheten. Detta tyder på att tillsynen fungerar som en katalysator för utvecklingsinsatser – en viktig motivation att påbörja förbättringsarbete.

1.3 Tillståndsprovning

Mål och återrapportering för verksamhetsgrenen

Målet för verksamheten är att genom beslut om godkännande som huvudman för fristående fritidshem, förskoleklasser, fristående skolor och internationella skolor bidra till ett brett utbud av skolor med hög kvalitet.

Återrapportering avser särskilt:

- *En analys av utvecklingen av antalet ansökningar om godkännande som huvudman för fristående skolor, handläggningstider när det gäller ansökningar om s.k. betygsrätt, myndighetens beslut i dessa ärenden och resultat av ev. överklaganden av besluten. (Se följande sidor)*
- *Insatser för att öka effektivitet, rättssäkerhet och kvalitet i prövningen av ansökningar om godkännande som enskild huvudman.*
- *Insatser för att förbättra tillgängligheten till och sökbarheten i den information om fristående skolor som Skolinspektionen har tillgång till.*
- *Insatser för att säkerställa att Skolinspektionen kan tillhandahålla aktuell och uppdaterad information om antalet fristående skolor samt antalet huvudmän för fristående skolor.*

Insatser för att förbättra tillgängligheten till och sökbarheten i den information om fristående skolor som Skolinspektionen har tillgång till.

Under 2014 har Skolinspektionen genomfört insatser för att ytterligare utveckla och förenkla möjligheter att ansöka via webben. Ansökningsförfarande har vidare anpassats till att möta verksamhetens behov och därmed effektivisera prövningsprocessen, som i sin tur resulterat i kortare handläggningstider.

Skolinspektionen har också påbörjat arbete med att fånga upp kraven och behov när det gäller tillgängligheten till och sökbarheten i informationen om fristående skolor. Arbetet med det kommer dock att fortsätta även nästa år. Det beror på att under 2014 har Skolinspektionen genomfört ett leverantörsbyte för myndighetens hela IT-system.

Tabell 15: Antal ansökningar respektive beslutade ärenden⁴¹ 2014, 2013 och 2012, efter typ av ärende.

	2014	2013	2012
Ansökningar			
Ansökningar om fristående skola per ansökningsomgång	380	419	431
Beslut			
Beslut om fristående skola (oavsett ansökningsomgång)	379	419	419
Omrövning av beslut om fristående skola	53	97	68
Beslut om betygsrätt för vuxenutbildning	62	43	61
Beslut om undervisning på engelska	4	31	16
Beslut om utbildning utan att tillämpa timplanen	1	29	9
Beslut om färdighetsprov	10	15	18
Beslut om ändring i befintligt tillstånd ⁴²	27	82	93

Sammanlagt har 536 ärenden beslutats under 2014. Närmare 71 procent är beslut gällande ansökningar om start av fristående skola eller utökat godkännande.

2014 års ansökningsomgång

Tabell 16: Antal ansökningar om nyetablering eller utökning av fristående skola, ansökningsomgång 2014, 2013 och 2012.

	Godkännande som huvudman			Utökat godkännande som huvudman		
	2014	2013	2012	2014	2013	2012
Grundskola, förskoleklass	106	144	147	33	53	38
Grundsärskola	5	9	11	1	3	4
Gymnasieskola	50	77	70	180	129	110
Gymnasiesärskola	3	2	51	2	2	-
Totalt	164	232	279	216	187	152

Under 2014 inkom 380 ansökningar om att starta (godkännande som huvudman) eller utöka fristående skola (utökat godkännande som huvudman). Jämfört med år 2012 och 2013 är det endast en mindre minskning av antalet ansökningar som inkommit de

⁴¹ Etableringskontroll är från och med 2013 flyttad till processen Regelbunden tillsyn.

⁴² Godkännande som ny huvudman.

senaste åren. Antalet ansökningar om utökning gällande gymnasieskolan har ökat 2014 jämfört med 2013.

Av de inkomna ansökningarna rör drygt 160 nyetablering och 220 utökning av befintliga skolor med nya program och årskurser. Ansökningar om att starta ny skola har minskat kraftigt de senaste tre åren, medan ansökningar om att utöka befintliga skolor ökat något. Ökningen av ansökningar om utökning kan delvis förklaras av att en del är omsökningar av befintliga inriktningar där tillståndet gått ut. Omsökningarna avser särskilda varianter, riksrekryterande utbildningar och nationellt godkända idrottsutbildningar, där godkännandet begränsas till att avse fyra år. Befintlig huvudman behöver därför ansöka om dessa godkännanden på nytt vart fjärde år om man önskar fortsätta med utbildningen.

Andelen ansökningar som godkänns för grundskolor har ökat något, 39 procent 2014, jämfört med 28 procent för år 2013. Även andelen godkännanden av ansökningar gällande gymnasieskola har ökat, 28 procent 2014 jämfört med 26 procent 2013. Statistik över avslagsgrunder visar att de mest förekommande avslagsgrunderna är brister avseende elevprognoser, ekonomi och lokaler (inklusive skolbibliotek). För ansökningar om gymnasieskola är en vanligt förekommande avslagsgrund (27 procent) arbetsplatsförlagt lärande.

Samtliga beslut om fristående skola inom en ansökningsomgång ska om möjligt vara fattade den 1 oktober samma kalenderår. Under 2014 har 375 beslut (99 procent) fattats före detta datum gällande årets ansökningsomgång, som omfattat totalt 380 ansökningar. De fem ansökningar som inte beslutats innan den 31 oktober berörde huvudmän där det pågick regelbunden tillsyn vid beslutstillfället som Skolinspektionen avvaktade. Måluppfyllelsen, 99 procent klara beslut innan den 1 oktober, är samma nivå som 2013.

Överklaganden av beslut om fristående skola

Skolinspektionens beslut om godkännande av huvudman kan överklagas i domstol. Antal domar under 2014 redovisas i nedanstående tabell.

Tabell 17: Domar under 2014 i överklagade beslut om fristående skola. Ansökningsomgång 2014, 2013, 2012. (Inom parentes anges antalet där Skolinspektionen tillstyrkt bifall till överklagandet).

	Samtliga inkomna domar under 2014	därav från ansökningsomgång		
		2014	2013	2012
Undanröjning	1	-	1	-
Bifall	4 (3)	-	4 (3)	-
Bifall (SSI överklagar)	1	-	1	-
Delvis bifall	4 (1)		4 (1)	-
Avslag	46	3	40	3
Avskrivning	1	-	1	-
Återförvisning för ny handläggning	18 (16)	8 (7)	10 (9)	-
Totalt antal domar	75	11	61	3

Flertalet överklaganden från 2014 års ansökningsomgång har ännu inte beslutats i domstol. Det sammanlagda antalet domar i överklagade ärenden var 75 stycken under år 2014, dessa domar avser ärenden från de tre senaste ansökningsomgångarna. Skolinspektionens beslut har ändrats helt eller delvis i sex av totalt 75 mål. Skolinspektionen har tillstyrkt att domstolen bifaller överklagandet i fyra av dessa mål då ny information tillkommit i ärendet.

Hittills har 22 procent av besluten överklagats under 2014 års ansökningsomgång jämfört med 35 procent 2013 och 15 procent 2012.

Skolinspektionen gör inte en bedömning av påtagligt negativa följder i de fall myndigheten bedömer att den som ansöker inte har förutsättningar att godkännas som huvudman. Anledningen till detta är att en bedömning av påtagligt negativa följder i ett avslagsbeslut skulle vara ett förhandsbesked som i ett senare tillfälle, om en ansökan omprövas eller överklagas, inte stämmer. Prövningen av påtagligt negativa följder genomförs efter återförvisning från domstolen. Detta förklarar den absoluta majoriteten av de 18 återförvisningarna för ny handläggning som Skolinspektionen hantelat under året.

Ansökningar om betygsrätt

Under 2014 har Skolinspektionen fattat beslut avseende 62 ansökningar om betygsrätt för vuxenutbildning. Av dessa 62 har 48 godkänts helt eller delvis, sju avslagits och sju avskrivits från vidare handläggning. Ett beslut har överklagats till domstolen. Dom har inte meddelats.

Under 2014 har den genomsnittliga handläggningstiden för ansökningar om betygsrätt för vuxenutbildning uppgått till 91 dagar, jämfört med 163 dagar 2013. Skolinspektionen har förkortat handläggningstiden avsevärt från 2013. Förklaring till den förkortade handläggningen är bland annat reviderade ansökningsblanketter för ansö-

kan om betygsrätt för vuxenutbildningen och implementeringen av ett digitalt handläggningssystem.

Ändringar av befintliga tillstånd

Tabell 18: Ändring av befintliga tillstånd 2014, 2013 och 2012.

	Ansökan om godkännande som ny huvudman			Ändrat innehåll inom utbildning			Övriga ärendetyper		
	2014	2013	2012	2014	2013	2012	2014	2013	2012
Grundskola, förskoleklass	12	29	52	-	-	2	-	1	3
Grundsärskola	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Gymnasieskola	12	49	24	-	1	11	1	2	-
Gymnasiesärskola	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Totalt	26	78	77	-	1	13	1	3	3

Skolinspektionen har fattat beslut i totalt 27 ansökningar om ändring i befintligt tillstånd. De flesta rör ansökning om godkännande som ny huvudman för befintlig verksamhet.

Insatser för att öka effektivitet, rättssäkerhet och kvalitet i prövningen av ansökningar om godkännande som enskild huvudman

Inför ansökningsomgång 2014 gjorde Skolinspektionen revideringar av ansökningsblanketter för godkännande som huvudman. Revideringen syftade till att göra ansökningsblanketterna tydligare i vad som efterfrågas. Inför ansökningsomgång 2015 har Skolinspektionen tagit ett ytterligare steg i utformningen av blanketterna. Skolinspektionen har differentierat ansökningsblanketterna för nyetablering och utökning vid en befintlig skola. Ansökningsblanketten för utökning av en befintlig skola är inte lika omfattande som blanketter för nyetablering. En förklaring till revideringen är att tillståndsprövning redan har prövat huvudmannens förutsättningar när huvudmannen ansökte om godkännande för en nyetablering. Förändringen av blanketterna kommer att effektivisera handläggningen för ansökan om utökning av en befintlig skola.

Skolinspektionen har även reviderat ansökningsblanketterna för ansökan om betygsrätt för vuxenutbildning, undervisning på engelska, undervisning utan att tillämpa timplanen, färdighetsprov och internationell skola. Skolinspektionen har även uppdaterat och förtydligat instruktioner till blanketterna och informationen på Skolinspektionen webbplats. Instruktionernas syfte är att underlätta ifyllandet av ansökningsblanketten och därmed underlätta att för sökanden att lämna en komplett ansökan till myndigheten. Skolinspektionen har under ansökningsomgång 2014 fått in mer kompletta ansökningar, vilket i sin tur har lett till att utredningen av ansökningarna har påbörjats i ett tidigare skede än tidigare.

Skolinspektionen har under året vidareutvecklat det interna bedömningsstödet för handläggarna för att ytterligare öka rättsäkerheten och likvärdigheten i bedömningar. Förra året togs även ett digitalt handläggningssystem fram, vilket har kortat ned handläggningstiderna för samtliga blanketter.

En enkätundersökning har genomförts för de som ansökt om godkännande som enskild huvudman år 2013 och 2014. Kommentarer i enkäten har bland annat lett till att Skolinspektionen reviderat frågor i blanketterna, delat upp blanketterna för nyetable-ring och utökning, tydliggjort information i blanketten och på Skolinspektionens webbplats.

Skolinspektionen har även reviderat föreskrifterna för dessa ärenden för att öka rättsäkerheten och kvaliteten i prövningen.

Insatser för att säkerställa att Skolinspektionen kan tillhandahålla aktuell och uppdaterad information om antalet fristående skolor samt antalet huvudmän för fristående skolor

Skolinspektionens information om antalet fristående skolor samt antalet enskilda huvudmän hämtas från Skolverkets skolenhetsregister. Tidigare har Skolinspektionen manuellt tagit fram uppgifter om vilka de enskilda huvudmännen är för de olika fristående skolorna. Från och med 2013 ingår dock uppgift om vilka de enskilda huvudmännen är i skolenhetsregistret.

Skolinspektionen bidrar med vissa uppgifter till Skolverkets skolenhetsregister för att hålla detta uppdaterat gällande fristående skolor. Skolinspektionen levererar i det syftet på regelbunden basis information till Skolverket om nya tillstånd som ger möjlighet att starta fristående skolor, återkallanden av tillstånd, byten av huvudman samt övriga tillstånd. Under året har Skolverket och Skolinspektionen träffats regelbundet för att närmare utveckla formerna för denna samverkan.

Skolinspektionen kontrollerar varje vår vilka fristående skolor som har möjlighet att starta kommande läsår samt vilka av dem som har för avsikt att starta. På så sätt kontrolleras antal nya fristående skolor och informationen delges även Skolverket.

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation:

Den totala kostnaden för verksamheten tillståndsprövning var 10 172 tkr år 2014 (motsvarande kostnad var 16 000 tkr⁴³ år 2013 och 24 443⁴⁴ tkr år 2012).

---

⁴³ Etableringskontroll redovisas från och med 2013 i processen Regelbunden tillsyn. Detta påverkar också beräkningen av kostnad per beslutat ärende och jämförbarheten med motsvarande beräkning för 2012.

Kostnaden per beslutat ärende var 19 000 kr år 2014 (motsvarande kostnad var 22 300 kr⁴⁵ år 2013 och 33 900 kr⁴⁶ år 2012).

Den totala kostnaden minskade under 2014 till följd av en fortsatt anpassning av organisation och bemanning till den lägre nivå på antalet ansökningar för start av fristående skolor som gällt också under detta år. Effekterna av de ändringar som gjordes i processen tillståndsprovning under 2013 har under 2014 kunnat tillgodogöras verksamheten under hela året och lett till lägre kostnader.

1.4 Hur Skolinspektionen kommunicerar sina resultat

Återrapportering:

(4 § i Skolinspektionens instruktion) Myndigheten ska sammanfatta och publicera resultaten av sitt arbete med tillsyn och kvalitetsgranskning. Myndigheten ska lämna en redovisning av resultaten till de granskade verksamheterna.

Att fatta beslut, utforma rapporter och förmedla dessa till berörda skolor och huvudmän är den mest centrala kommunikationen för myndigheten.

Inom regelbunden tillsyn och kvalitetsgranskning får varje granskad skola och huvudman utöver ett skriftligt beslut även muntlig återkoppling.

Inom den regelbundna tillsynen hålls ett återföringsseminarium i varje granskad kommun, som är utformat för att rymma råd och vägledning utifrån vad Skolinspektionen sett i tillsynen.

Inom kvalitetsgranskningen produceras, utöver granskningsbeslut, en sammanfattning av gjorda iakttagelser i en tematisk kvalitetsgranskningsrapport. Denna kommuniceras till granskningsobjekten, men även till övriga skolor och huvudmän. Detta sker bland annat med hjälp av webinarier – seminarier via webben – med utgångspunkt i kvalitetsgranskningsrapporterna. På Skolinspektionens webbplats finns möjlighet att prenumerera på inbjudan till dessa webinarier. Antalet prenumeranter är drygt 2 000 (drygt 1 160 år 2103).

---

⁴⁴ Kostnader för uppföljningsbesök/förstagångstillsyner redovisas från och med 2012 i processen Regelbunden tillsyn (tidigare Tillståndsprovning), medan etableringskontroll tillkom som ny uppgift från och med år 2012.

⁴⁵ Nya ärendegrupper tillkom med ny skollag, vilket måste beaktas vid jämförelser med tidigare år. Kostnader och beslut för det tillfälliga uppdraget med överföring av befintliga tillstånd till ny gymnasiestruktur exkluderades från beräkningen för 2012.

⁴⁶ Kostnader och beslut för det tillfälliga uppdraget med överföring av befintliga tillstånd till ny gymnasiestruktur exkluderades från beräkningen för 2011.

På myndighetens webbplats finns även möjlighet att prenumerera på Skolinspektionens samtliga publikationer. Denna tjänst har utnyttjats av 1 640 prenumeranter.

En av de främsta kanalerna för att informera om Skolinspektionens uppdrag och arbete, samt om resultaten, är myndighetens webbplats. Antal visade sidor per månad är 245 257 (290 000 år 2013 och drygt 250 000 år 2012).

Skolinspektionen använder sig även av sociala medier för att kommunicera sina resultat. Myndigheten finns med tre sidor på Facebook, och har där sammanlagt 5 200 "vänner" (3 900 år 2013, 3 100 år 2012) och använder sig av Twitter, där myndigheten har 11 200 "följare" (7 750 år 2013 och 3 600 år 2012).

Skolinspektionen har under året producerat ett digitalt nyhetsbrev som utkommer med elva nummer per år. Antalet prenumeranter är 5 400 (4 550 år 2013 och 3 800 år 2012).

Medierna är en annan viktig kanal för att nå ut med information. Under 2014 omnämndes Skolinspektionen i 9 676 webbpublicerade artiklar (16 278 år 2013 och drygt 10 000 år 2012). 145 pressmeddelanden skickades ut under året (98 år 2013 och cirka 80 år 2012).

Under hösten arrangerade myndigheten Skolinspektionens dag, fem konferenser på olika orter i Sverige, där Skolinspektionen berättade om sin verksamhet. Inriktningen på årets konferenser var "Att fokusera för utveckling". 2 000 personer deltog i konferenserna (2 000 år 2013 och närmare 1 900 år 2012). Bland dessa var flertalet rektorer.

Myndigheten har även under hösten deltagit i Bok- och biblioteksmässan i Göteborg med en monter och tre föreläsningar/seminarier. Mässan besöktes av drygt 97 000 personer (drygt 96 000 år 2013 och drygt 99 000 år 2012).

Utöver dessa tillfällen deltog också Skolinspektionen inklusive Barn- och elevombudet i Almedalen inom ramen för Barnrättstorget, ett samarbete med olika myndigheter inom barnrättsområdet, där Skolinspektionen arrangerade två seminarier och Barn- och elevombudet ett seminarium. Därutöver har Skolinspektionen deltagit vid NPF-forum, en mässa om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, som arrangeras av Riksförbundet Attention där Skolinspektionen medverkade med en monter och en föreläsning.

Företrädare för myndigheten har också föreläst vid olika tillfällen på seminarier och konferenser.

1.5 Kostnader per verksamhet

Åtterrapportering:

Kostnader som avser Skolväsendets överklagandenämnds respektive Barn- och elevombudets verksamheter ska särredovisas, liksom kostnader för genomförandet av uppdrag om viss central rättning av nationella prov samt förstärkt tillsyn över huvudmännens och skolornas arbete med nationella prov.

Tabell 19: Intäkter och kostnader per verksamhet, tusentals kronor och procent

(Särredovisning av kostnader avseende Skolväsendets överklagandenämnd återfinns i tabell 25, sid 72. Särredovisning av Barn- och elevombudets kostnader återfinns i tabell 13, sid 32. Särredovisning av kostnader avseende viss central rättning av nationella prov samt förstärkt tillsyn över huvudmännens och skolornas arbetet med nationella prov återfinns i not 21, avsnitt 2.4.2 Noter, sid 86.)

Regelbunden tillsyn	2014	%	2013	%	2012	%
Intäkt av anslag	234 102		196 715		193 805	
Övriga intäkter	4 018		4 081		2 049	
Summa intäkter	238 120		200 796		195 854	
Summa kostnader	238 120	64	200 796	57	195 854	56
Resultat	0		0		0	

Kvalitetsgranskning	2014	%	2013	%	2012	%
Intäkt av anslag	45 987		57 037		51 786	
Övriga intäkter	789		1 183		549	
Summa intäkter	46 777		58 221		52 335	
Kostnader	46 777	13	58 221	16	52 335	15
Resultat	0		0		0	

Anmälningssärenden	2014	%	2013	%	2012	%
Intäkt av anslag	77 778		76 972		74 860	
Övriga intäkter	1 335		1 597		805	
Summa intäkter	79 113		78 569		75 665	
Kostnader	79 113	21	78 569	22	75 665	22
Resultat	0		0		0	

Tillståndsprovning	2014	%	2013	%	2012	%
Intäkt av anslag	10 000		15 675		24 187	
Övriga intäkter	172		325		256	
Summa intäkter	10 172		16 000		24 443	
Kostnader	10 172	3	16 000	5	24 443	7
Resultat	0		0		0	

Summa Totalt	2014	%	2013	%	2012	%
Intäkt av anslag	367 867		346 399		344 638	
Övriga intäkter	6 315		7 187		3 659	
Summa intäkter	374 181		353 586		348 298	
Kostnader	374 181	100	353 586	100	348 298	100
Resultat	0		0		0	

Tabell 20: Verksamhetskostnader 2014 per skol- och verksamhetsform, tusentals kronor och procent

Skol- resp. verksamhetsform	Regelbunden tillsyn		Kvalitetsgranskning		Anmälning-ärenden		Tillstånds-prövning		Totalt	
	Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%
Förskoleverksamhet	9 722	4,1		0,0	7 643	9,7		0,0	17 365	4,6
Skolbarnomsorg	9 596	4,0		0,0	63	0,1		0,0	9 659	2,6
Förskoleklass		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0
Grundskola	152 897	64,2	17 753	38,0	58 654	74,1	3 530	34,7	232 833	62,2
Gymnasieskola	37 120	15,6	18 316	39,2	9 269	11,7	5 200	51,1	69 904	18,7
Särskola	7 702	3,2		0,0	1 309	1,7	266	2,6	9 276	2,5
Vuxenutbildning	8 964	3,8		0,0	1 774	2,2	683	6,7	11 421	3,1
SFI	379	0,2		0,0		0,0	493	4,9	872	0,2
Övrigt ⁴⁷	11 742	4,9	10 708	22,9	401	0,5		0,0	22 851	6,1
Totalt	238 120	100	46 777	100	79 113	100	10 172	100	374 181	100

⁴⁷ Ärenden som är kommunövergripande, specialsolor och utlandssolor.

Tabell 21: Verksamhetskostnader per verksamhet, fördelade efter om uppgiften avsett fristående eller kommunal huvudman, tusentals kronor och procent

	Kommunal huvudman		Fristående huvudman		Totalt	
	Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%
Regelbunden tillsyn	204 410	85,8	33 711	14,2	238 120	100
Kvalitetsgranskning	41 107	87,9	5 670	12,1	46 777	100
Anmälning-ärenden	67 416	85,2	11 697	14,8	79 113	100
Tillståndsprovning	114	1,1	10 058	98,9	10 172	100
Totalt	313 046	84	61 135	16	374 181	100

1.6 Organisationsstyrning

1.6.1 Kvalitetssäkring av arbetsmetoder och internt kvalitetssäkringsarbete

Återrapportering:

Statens skolinspektion ska redovisa hur myndighetens interna kvalitetssäkringsarbete har bedrivits och resultatet av detta arbete.

Skolinspektionen har ett omfattande kvalitetssäkringsarbete, där några viktiga delar är:

- En synlig styrning och ett tydligt stöd till verksamheten genom exempelvis processorienterat arbetssätt, rutiner för kvalitetssäkring samt stödmaterial i form av riktlinjer och bedömnings-PM.
- Säkerhetsställandet av hög kompetens inom utbildningsområdet, skolförfattningarna samt utrednings- och granskningsmetodik genom exempelvis rekrytering, kompetensutveckling och vårt vetenskapliga råd.
- En stark uppföljning av arbetet genom exempelvis mätetal, kartläggningar av processefterlevnad, postinspektionsenkäter och förtroendemätningar i syfte att ständigt kunna förbättra vår verksamhet. Vi eftersträvar ett arbetssätt som innebär att vi aktivt söker och omhändertar avvikelser i det löpande arbetet.

Skolinspektionens uppfattning är att detta arbete sammantaget ger effekter på likvärdigheten i våra bedömningar och beslut, ser till att det är väl grundade och vilar på kunskap om regelverk och faktiska förhållanden, dels för på att myndigheten har en effektiv service samt en verksamhet av hög kvalitet. Det är svårt att mäta effekterna av de enskilda kvalitetssäkringsaktiviteterna, men en indikation av de sammantagna effekterna ger årets postinspektionsenkät och förra årets förtroendemätning som ge-

nomförts av två olika företag och som visar på ett högt förtroende för både Skolinspektionens arbete samt bedömningar och beslut (se avsnitt 1.2.4.3 *Insatser för att utvärdera myndighetens arbete med tillsyn och kvalitetsgranskning* för mer information). En annan indikation är den medarbetarundersökning som genomförs vart annat år och som visar att medarbetarna allmänt sett är nöjda och att man uppskattar ledarskapet i myndigheten. Skolinspektionens nöjdmedarbetarindex⁴⁸ ligger på 69, och jämförelsetal för andra myndigheter och företag är 64. Nedan beskrivs myndighetens kvalitets-säkringsarbete mer i detalj.

Internt kvalitetssäkringsarbete

Skolinspektionen arbetar med ett processororienterat arbetssätt där processerna styrs och följs upp i syfte att höja effektivitet och öka likvärdighet i arbetet och besluten. Skolinspektionens kärnverksamhet bedrivs inom fyra processer; processen för regelbunden tillsyn, processen för anmälningsärenden, processen för kvalitetsgranskning och processen för tillståndsprövning. Prozessefterlevnaden följs kontinuerligt upp i processerna. Under år 2013 tog myndigheten fram en promemoria om "Skolinspektionens processororienterade arbetssätt och system för förbättringsarbete inom kärnprocesserna". Revision görs av processerna två gånger per år i samband med tertialrapporteringen. Vid enhetsmöten identifieras avsteg, avvikelser och förbättringsförslag inom processerna. Förbättringsåtgärder dokumenteras i en processlogg. Avdelningschefen redovisar förslag och vidtagna åtgärder i form av en kvalitetsrapport som lämnas till respektive process. För varje process finns processutvecklare som själva föreslår och inventerar av andra föreslagna förbättringar. Utvecklarna arbetar även med utredning och implementering av åtgärder kopplade till förslagen samt med processöversyner.

Kvalitetssäkring är ett viktigt inslag under pågående utredningar och sker enligt särskilda rutiner inom de skilda processerna. Alla beslut kvalitetssäkras på flera nivåer. För tillsynsprocessen finns "Riktlinjer för kvalitetssäkring av rapporter och beslut inom tillsynen", och för processen för kvalitetsgranskning "Riktlinjer för kvalitetssäkring av verksamhetsrapporter och beslut efter kvalitetsgranskning". Kvalitetssäkring sker såväl förebyggande och löpande, som genom efterhandskontroller. Varje avdelning ansvarar för att kvalitetssäkringsrutiner organiseras så att en hög likvärdighet och god kvalitet i alla beslut kan säkerställas. Ett exempel på avdelningsvisa aktiviteter för kvalitetssäkring är att bedömningsseminarier. Syftet är bland annat att gemensamt, på processnivå, förankra myndighetens inställning i olika bedömnings-situationer.

Ett vetenskapligt expertråd finns knutet till Skolinspektionen. Detta består av ett antal vetenskapliga experter inom olika kompetensområden. Externa referenspersoner

---

⁴⁸ Den senaste medarbetarundersökningen genomfördes 2014.

kvalitetssäkrar bland annat kunskapsöversikter, direktiv och övergripande rapporter i kvalitetsgranskningar och andra projekt. Deras kvalitetssäkring bidrar till att förstärka den vetenskapliga förankringen i projekten, så att inriktning, metod och slutsatser håller god kvalitet.

Skolinspektionen har under året fortsatt med att successivt genomföra de förändringar inom processen anmälningssärenden som bestämdes i ett omfattande utvecklingsarbete år 2012. Målet har varit att korta handläggningstider för anmälningssärenden, så att åtgärder snabbt kan vidtas hos huvudmän och skolor/verksamheter. Förändringarna har också syftat till att göra resursanvändningen effektivare och att förbättra likvärdighet i arbetssätt och bedömningar genom att förbättra det metodstöd som tidigare arbetats fram för processen. Anmälningssprocessen genomför även verksamhetsuppföljningar och regelbundna möten med både enhetschefer och beslutsfattare i anmälningssärenden några gånger per år. Analyser och uppföljningar av genomförandet av arbetet med effektiviseringen och den förbättrade likvärdigheten inleddes under senare delen av år 2013 och har fortsatt under året. Särskild uppmärksamhet har även ägnats åt att utveckla arbetet med att utreda anmälningar som rör lärare eller förskollärare som agerat oskickligt eller olämpligt.

Arbetet med att identifiera informationsbehovet mellan processerna, som påbörjades år 2013, har fortsatt under året. Arbetet har två syften; dels att säkerställa att relevant information inte hamnar mellan processerna, dels att förädla processerna med hjälp av information från en annan process. Vidare har ett arbete pågått under året för att säkerställa likvärdigheten i utredningar och bedömningar i anmälningssärenden som handläggs på de regionala enheterna för anmälningssärenden respektive Barn- och elevombudet (BEO).

Utbildningar och seminarier

Det kvalitetssäkrande arbetet har också bestått av fortbildning av handläggare och inspektörer. Myndigheten har även genomfört chefsutbildningar, administratörsutbildningar, medieträning och introduktionsutbildningar för nyanställda. Vidare har rättsenheten hållit utbildningar i skoljuridik, grundläggande förvaltningsrättsliga principer, offentlighet och sekretess samt viteslagstiftningen.

Under året har Skolinspektionen även avslutat och påbörjat en ny omgång av den inspektörsutbildning som ges tillsammans med Förvaltningsakademien vid Södertörns högskola. Utbildningen omfattar elva utbildningsdagar och kursplanen innehåller bland annat förvaltningsrätt, skoljuridik, pedagogik och metod. Deltagarna kan examineras och utbildningen ger i så fall 15 högskolepoäng. Avsikten är att samtliga inspektörer ska ges möjlighet att gå utbildningen.

Skolinspektionen har även utarbetat en handläggarutbildning, som ges tillsammans med Uppsala universitet. Denna utbildning omfattar 7,5 högskolepoäng och innehåller bland annat förvaltningsrätt, pedagogik och metodik. Den första utbildningsomgången genomförs i fem block om två dagars internat per gång under perioden janu-

ari-oktober 2015. I den första omgången kommer 25 handläggare ges möjlighet att gå utbildningen.

Myndigheten har även anordnat likvärdighetsseminarier för beslutsfattare vid de regionala enheterna för anmälningsärenden, detta år på temat kränkande behandling. Avsikten har varit att uppmärksamma likheter och skillnader i enheternas bedömningar och val av verktyg enligt 26 kap. skollagen; främst föreläggande, anmärkning och avstående från att ingripa. Likvärdighetsseminarier har även genomförts inom ramen för en utvärdering av den regelbundna tillsynen med inspektörer från de regionala avdelningarna.

Årligen håller enheten för ekonomisk granskning ekonomiutbildning för enheten för tillståndsprövning samt för de regionala avdelningarna. Utbildningen syftar till att fördjupa kunskaperna i ekonomiska bedömningar. Efter avslutad ansökningsomgång av de fristående skolor gör enheten för ekonomisk granskning en stickprovskontroll av de ekonomiska analyser som enheten för tillståndsprövning gjort. Syftet är att återkopplingen på genomförda analyser ska leda till kompetensutveckling och en utveckling av arbetet med ekonomiska bedömningar.

Riktlinjer, promemorior och analyser

Skolinspektionen arbetar kontinuerligt med att ta fram och revidera interna riktlinjer, promemorior och analyser angående olika frågeställningar som myndigheten har att hantera i sin verksamhet. Myndighetens ställningstaganden blir härigenom lättillgängliga för alla medarbetare, vilket leder till att myndigheten kan fatta likvärdiga beslut. Myndigheten har under året tagit fram eller reviderat ett flertal olika promemorior och riktlinjer, bland annat om myndighetens hantering av viten.

Inom ramen för projektet Tillsyn 2015 har myndigheten under året fortsatt ett arbete med att ta fram bedömningsstöd för inspektörerna, det vill säga stöd för hur inspektörerna ska utreda och bedöma det som ska granskas i den regelbundna tillsynen.

Forum för kvalitetssäkring

Skolinspektionen har olika forum för den löpande kvalitetssäkringen. Regelbundet genomförs exempelvis tillståndsforum som gör juridiska tolkningar och skapar praxis gällande tillståndsprövning. Inom myndigheten finns även en kvalitetssäkrande aktivitet som benämns avstämning med rättsenheten. Avstämningar äger rum varje vecka och syftet är att avdelningarna snabbt ska kunna stämma av olika juridiska frågor med myndighetens juridiska stödfunktion. Vid dessa avstämningar deltar representanter från rättsenheten och den berörda avdelningen.

Information till avdelningsjurister

Rättschefen håller en gång i månaden möte med myndighetens avdelningsjurister. Vid mötet deltar även representanter från bland annat rättsenheten och Barn- och

elevombudet (BEO). Syftet med dessa möten är att rättschefen ska informera om nya principiella ställningstaganden, ny lagstiftning, nya avgöranden från domstolar med mera. Vidare ger mötet utrymme för avdelningsjuristerna att beskriva och diskutera särskilda juridiska problem eller svårigheter som de har stött på i sitt kvalitetssäkrande arbete. Antingen kan frågorna lösas vid mötet eller också tas de om hand av rättschefen eller rättsenheten för vidare utredning.

1.6.2 Samverkan med Skolverket och andra myndigheter

Åtterrapporering:

Skolinspektionen ska redovisa hur myndigheten samverkat med Statens skolverk, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Sameskolstyrelsen samt andra myndigheter och organisationer. Av redovisningen ska framgå hur myndigheten samverkat med Skolverket i syfte att bidra med underlag till arbetet i de nationella programråden för gymnasieskolans yrkesprogram.

Samverkan med Skolverket

Skolinspektionen har sedan 2009 en överenskommelse kring samverkan med Skolverket där de generella utgångspunkterna för samverkan presenteras liksom de specifika områden som identifierats som särskilt viktiga för samverkan. Skolverkets och Skolinspektionens rättsfunktioner har haft regelbundna möten för att diskutera juridiska frågeställningar i syfte att säkerställa likvärdigheten i myndigheternas bedömningar och ställningstaganden i olika frågor. Exempelvis har samverkan skett systematiskt med Skolverket genom remissförfarande inför viktigare beslut om föreskrifter, allmänna råd, tillståndsprövning med mera. Dessutom har samverkan skett kring struktur och registrering av Skolinspektionens beslut i databasen Siris och hur länkning med mera ska ske från Skolinspektionens webbplats. Samverkan har också skett kring myndigheternas omvärldsbevakning, nationella prov, direktiv till nya kvalitetsgranskningar och i olika statistikfrågor så som skolenhetsregistret och Skolverkets uppdrag om ett nytt informationssystem för skolor. Skolinspektionen har ingått i Skolverkets samrådsgrupp för Skolverkets officiella statistik. Inom kommunikationsområdet har Skolinspektionen löpande lämnat information till Skolverket inför mer omfattande insatser som kan tänkas påverka den andra myndigheten. Medarbetare från Skolverket har deltagit i konferensen Skolinspektionens dag och i så kallade webinarier där resultaten från Skolinspektionens kvalitetsgranskningar presenteras via webben. Medarbetare från Skolverket ingår i allmänhet i Skolinspektionens referensgrupper för kvalitetsgranskningar. Medarbetare från Skolinspektionen har i sin tur deltagit i olika konferenser hos Skolverket samt nätverk och referensgrupper vars syfte är informations- och kunskapsutbyte.

Samtal har även förts med Skolverket och SPSM inom ramarna för det så kallade evidensnätverket. Myndigheterna har haft ett nära samarbete när det gäller rapporteringen av den nationella funktionshinderpolitiken till Handisam och till regeringen.

Samverkan med Specialpedagogiska skolmyndigheten

Skolinspektion har en överenskommelse kring samverkan med Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM). Samverkan med SPSM har under året skett på central myndighetsnivå, bland annat har myndigheternas ledningsgrupper träffats. Samverkan har även skett mellan myndigheternas olika regionala avdelningar. Avdelningarnas ledningsgrupper har sammanträffat för informations- och kunskapsutbyte. SPSM har under året deltagit aktivt i konferensen Skolinspektionens dag.

Andra samverkansaktiviteter mellan myndigheterna är att medarbetare från Skolinspektionen har medverkat i projekt som letts av SPSM. Medarbetare från SPSM har även ingått i referensgruppen i flera av Skolinspektionens kvalitetsgranskningar. Myndigheterna samverkar dessutom så gott som dagligen i diverse frågor där det behövs utbyte av information i olika sakfrågor. Skolinspektionen ger också, i samband med beslut inom tillsyn och anmälningsärenden och där behovet finns, muntliga upplysningar till huvudmannen om att SPSM kan ge råd och stöd till dem i specialpedagogiska frågor som rör elever med funktionsnedsättning.

Samverkan med Arbetsmiljöverket

Skolinspektionen har en överenskommelse om samverkan med Arbetsmiljöverket. I enlighet med överenskommelsen har samverkan skett både på central myndighetsnivå och på regional nivå. På central nivå har ett samrådsmöten genomförts för informationsutbyte, men också för att hitta beröringspunkter i respektive myndighets tillsynsuppdrag. Gruppens syfte är bland annat att verka för att arbetsmiljöarbetet inom skolområdet beaktas på alla relevanta områden och att vara ett forum för diskussioner om utveckling, forskning och trender inom skolans arbetsmiljö.

Omfattningen av och innehållet i Skolinspektionens regionala samverkan med Arbetsmiljöverket har varierat mellan de olika avdelningarna. I huvudsak har samverkan gällt informationsutbyte och samråd kring risksignaler inom de områden där myndigheternas ansvarsområden tangerar varandra. På två olika regionala avdelningar har medarbetare från Arbetsmiljöverket varit medföljande vid Skolinspektionens tillsyn. Syftet med detta har varit att se om myndigheterna kan lära av varandra.

Samverkan med Socialstyrelsen och Inspektionen för vård och omsorg

En överenskommelse om samverkan finns även med Socialstyrelsen. Denna samverkan har framförallt skett då Skolinspektionen har behövt ta del av Socialstyrelsens expertis i bedömning av medicinska och psykologiska utredningar inför beslut om elevers mottagande i sarskolan. Samverkan har också skett inför principiella beslut, exempelvis tillämpning av kommunikationsmetoden faciliterad kommunikation. Fortsatta kontakter har tagits för att ta fram en överenskommelse med Inspektionen för vård och omsorg.

Samverkan med diskrimineringsombudsmannen (DO)

Skolinspektionen och BEO har sedan hösten 2013 en skriftlig överenskommelse med DO angående hanteringen av ärenden som innefattar både uppgifter om trakasserier och kränkande behandling.

Endast en myndighet ska i möjligaste mån handlägga en anmälan som handlar om både trakasserier och kränkande behandling. Fördelningen av anmälningar ska ske på grundval av vilka uppgifter anmälan huvudsakligen handlar om (trakasserier eller kränkande behandling) och utifrån vad som är lämpligt med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet.

I de fall det är oklart om Skolinspektionen eller DO ska handlägga en anmälan eller delar av denna ska samråd mellan myndigheterna ske. Samråd ska även ske i de fall en anmälan har gjorts till båda myndigheterna eller om det under utredningen av en anmälan framkommer att anmälan enbart eller huvudsakligen rör den andre myndighetens ansvarsområde. Kontaktpersoner på myndigheterna är utsedda och en grupp för samverkan finns.

Samverkan med Sameskolstyrelsen

Under året har ingen särskild samverkan med Sameskolstyrelsen genomförts.

Övrig samverkan

Utöver den samverkan som skett med Skolverket, SPSM, Arbetsmiljöverket, Socialstyrelsen och DO har Skolinspektionen samarbetat med Centrala studiestödsnämnden (CSN) kring befintlig överenskommelse om samverkan kring gymnasieskolors rutiner för frånvarorapportering.

Skolinspektionen har också samarbetat med andra myndigheter och organisationer. Denna samverkan har i vissa fall skett på Skolinspektionens initiativ, under myndighetens ledning. I andra fall har Skolinspektionen ingått i grupperingar som letts av andra, antingen för att delta i ett konkret arbete och bidra med kunskap och erfarenhet eller för att ta del av andras kunskap och erfarenheter inom det egna eller närliggande områden. Under 2014 har Skolinspektionen inbjudit till eller deltagit i samråd med bland annat följande myndigheter och organisationer:

- Yrkeshögskolan
- Universitetskanslerämbetet
- Universitets- och högskolerådet
- Folkhälsoinstitutet
- Referensgrupp med företrädare för fristående huvudmän och Friskolornas riksförbund
- Sveriges Kommuner och Landsting
- Skolledarförbundet

- Lärarorganisationerna
- Elevorganisationerna
- Handikappförbundens samarbetsorgan (HSO)
- Handisam
- Myndigheten för delaktighet
- Tillsynsforum – nätverk för statliga tillsynsmyndigheter
- Regionala utvecklingscentra (RUC)
- Rektorsutbildningarna
- Institutet för kvalitetssäkring (SIQ)
- Studieförbundet Näringsliv och Samhälle (SNS)
- Barnombudsmannen

Internationell samverkan

Skolinspektionen har samverkat med den europeiska sammanslutningen av skolinspektorat – SICI (The Standing International Conference for Inspectorates). Flera medarbetare har deltagit och medverkat i seminarier som anordnats av de olika medlemsländerna. Inom ramen för SICI-nätverket har Skolinspektionen tillsammans med de norska, nederländska och engelska inspektionsmyndigheterna tagit aktiv del i ett samverkansprojekt som syftar till att bidra till utveckling av modeller och verktyg för granskning av demokrati- och värdegrundsaspekter. Härutöver har generaldirektören och biträdande generaldirektören deltagit vid den årliga sammankomsten för det nordiska GD-nätverket som hölls i Helsingfors i maj. Skolinspektionen har även deltagit i det nordiska evalueringsnätverkets möten i Helsingfors och Reykjavik. Skolinspektionen ingår även i ECEC (Early Childhood, Education and Care), ett nätverk för förskolefrågor inom OECD. Därutöver har myndigheten tagit emot en rad olika internationella studiebesök.

Skolutveckling i Kambodja

Genom ett bilateralt biståndsprojekt finansierat av SIDA, och som bygger på svenskt myndighetssamarbete, stöttar Skolinspektionen ett uppbyggande av systematiskt kvalitetsarbete för skolsystemet i Kambodja. Det program som Skolinspektionen har tagit fram utgörs av fyra delprojekt som gemensamt bildar en bas för policyutveckling, metoder och verktyg för bedömning, ett system för datainsamling och en databas samt innehåll och processer för utbildning av både befintliga och framtida nyrekryterade inspektörer. Från Skolinspektionens sida deltar ett antal experter inom de olika delområdena samt resurser för projektledning och verksamhetsutveckling.

1.6.3 Kompetensförsörjning och andra personalrelaterade uppgifter

Åtterrapporering:

- (3 kap 3§ i Förordning om årsredovisning 2000:605) Myndigheten ska redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1§ första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter. (F. 2008:747)
- (7 kap 3§ i Förordning om årsredovisning 2000:605) Uppgift ska lämnas om de anställdas frånvaro på grund av sjukdom under räkenskapsåret.
- Skolinspektionen ska redovisa insatser för att säkerställa myndighetens tillgång till relevant kompetens inom yrkesutbildningsområdet
- Skolinspektionen ska även redovisa myndighetens insatser för att förstärka den ekonomiska kompetensen i arbetet med tillsyn och prövning av enskilda som huvudmän för fristående skolor.

Skolinspektionens medarbetare

Sammantaget har Skolinspektionen vid 2014 års utgång 407 medarbetare (367 vid 2013 års utgång), varav 370 är tillsvidareanställda (inkl. provanställda) och 37 har en tidsbegränsad anställning. Det motsvarar 354,2 årsarbetare (338 under år 2013). Inom Skolinspektionen har antalet tillsvidareanställda medarbetare ökat med 50 personer jämfört med föregående år. Av totalt antal tillsvidareanställda är 34 personer helt tjänstlediga. Antalet tidsbegränsat anställda medarbetare har minskats med tio personer, jämfört med 2013.

Könsfördelningen bland Skolinspektionens tillsvidareanställda är 71 procent kvinnor och 29 procent män. Andelen kvinnor har ökat med tre procentenheter från föregående år. Fördelningen mellan kvinnor och män bland myndighetens tidsbegränsade anställda är 83,8 respektive 16,2 procent.

Medelåldern för tillsvidareanställda medarbetare är 46 år, varav för kvinnor 45 år och för män 47 år.

Under året slutade 49 personer, varav elva var pensionsavgångar. Personalomsättningen inom Skolinspektionen är för året 13,2 procent. Jämfört med föregående år är det en ökning med 4,5 procentenheter.

Myndighetens sjukfrånvaro i procent av tillgänglig arbetstid har under 2014 uppgått till 3,1 procent. Ingen förändring har skett jämfört med föregående år.

Tabell 22: Sjukfrånvaro i procent av tillgänglig arbetstid åren 2014, 2013 respektive 2012

Ålder och kön m m	2014	2013	2012
Totalt	3,1 %	3,1 %	2,1 %
Åldersgruppen 29 eller yngre	2,1 %	2,2 %	0,8 %
Åldersgruppen 30-49	3,3 %	2,7 %	2,1 %
Åldersgruppen 50 år eller äldre	2,8 %	3,8 %	2,4 %
Kvinnors sjukfrånvaro	3,9 %	3,8 %	2,7 %
Mäns sjukfrånvaro	1,0 %	1,4 %	0,9 %
Andel av sjukfrånvaron som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer	49,5 %	49,6 %	31,7 %

Genomförda åtgärder för kompetensförsörjning

Under 2014 har Skolinspektionen haft ett fortsatt gynnsamt rekryteringsläge med många sökande till varje utannonserad tjänst. Skolinspektionen fortsätter att vid rekryteringar aktivt arbeta för att lyckas upprätthålla strategin kring en mångfald av olika kompetenser.

Under 2014 har bland annat en grundläggande inspektörsutbildning genomförts i samarbete med Södertörns högskola. Utbildningen omfattade elva dagar under en åttamånadersperiod och det har varit möjligt att erhålla 15 högskolepoäng vid examination. Motsvarande utbildning för handläggare har startats. Mer om kompetensutveckling finns i avsnittet "Utbildningar och seminarier" under 1.6.1. Kvalitetssäkring av arbetsmetoder och internt kvalitetssäkringsarbete.

Insatser för myndighetens chefer har skett dels individuellt, genom till exempel mentorskap och handledning, dels i grupp vid Skolinspektionens chefsdagar. Chefsdagarna syftar till att ge våra chefer på olika nivåer stöd, utbildning och möjlighet till utveckling i olika ledarskaps- och arbetsgivarfrågor samt verksamhetsanknutna frågor. Under året har chefsdagarna även innehållit delar av den grundläggande inspektörsutbildningen.

Skolinspektionen har på central nivå under året planerat och genomfört introduktions- och fördjupningsutbildningar. Varje ny medarbetare har haft möjlighet att gå en tvådagars övergripande introduktionsutbildning som berör allt från myndighetens kärn- och stödprocesser till värdegrund och ramverk. Interna utbildningsinsatser har utförts kring enkätverktyget och om observationer inom tillsynen.

Som ett led i myndighetens systematiska kvalitetsarbete med miljöfrågor har en webbutbildning för samtliga medarbetare tagits fram. Syftet med utbildningen är vägledning och inspiration för att bidra till minskad miljöpåverkan.

Under året har skolinspektionens avdelningar tagit fram en handlingsplan utifrån vår gemensamma *jämställdhetsplan för lika möjligheter och rättigheter*. En arbetsmiljö fri från diskriminering höjer kvaliteten på arbetet och skapar förtroende i samhället för vårt

uppdrag. Ett aktivt främjande arbete är en viktig förutsättning för att attrahera, rekrytera och behålla rätt kompetens inom Skolinspektionen. Som ett led i det arbetet har utbildningsinsatser vidtagits utifrån respektive avdelnings handlingsplan.

Skolinspektionen har under året arbetat fokuserat med internt och externt bemötande utifrån myndighetens värdegrund. Det har bland annat inneburit en kompetensutveckling för medarbetarna om hur vi kan och ska agera i olika situationer med stöd av Skolinspektionens bemötandekod, en producerad film med tillhörande diskussionsmaterial.

För att tillvarata kompetensen har Skolinspektionen erbjudit ett antal medarbetare att bli processutvecklare, metodstödare, projektledare, beslutsfattare eller ta sig an en intern utvecklingstjänst. Vidare har medarbetare fått möjlighet att delta i internationellt samarbetsprojekt med SIDA.

Utveckling på Skolinspektionen sker kontinuerligt på organisations-, grupp- och individnivå. På organisationsnivå sker ett kontinuerligt förbättringsarbete av våra kärnprocesser med hjälp av processutvecklare och processägare samt genom utvecklade IT-system. På enhets- och avdelningsnivå görs handlingsplaner för förbättringsarbete med utgångspunkt från myndighetens medarbetarundersökning. Utvecklingssamtal, lönesättande samtal och individuella kompetensprofiler ligger till grund för den enskilda medarbetarens utveckling i sitt arbete.

Insatser för att säkerställa tillgång till relevant kompetens inom yrkesutbildningsområdet

Myndigheten har medarbetare med kvalificerad kompetens inom området. Vid rekryteringar av medarbetare tar Skolinspektionen hänsyn till behovet av relevant kompetens inom såväl yrkesutbildningsområdet som andra områden. En hög andel av Skolinspektionens personal har sin bakgrund i skolan och många av dessa inom yrkesutbildningen. I samband med de kvalitetsgranskningar som genomförts riktat mot området har både interna och externa kunskaper använts för att höja den interna kompetensen inom yrkesutbildning. Exempelvis genom faktaunderlag och seminarier inför granskningarna.

Insatser för att förstärka den ekonomiska kompetensen

För att förstärka den ekonomiska kompetensen i arbetet med tillsyn och prövning av enskilda som huvudmän för fristående skolor har myndigheten inrättat en särskild enhet, Enheten för ekonomisk granskning. Enheten är bemannad med sex tjänster, varav en enhetschef.

Enheten har specialistkompetens avseende ekonomiska analyser och utgör en stödfunktion till övriga myndigheten. Detta innebär att en stor del av bedömningarna avseende en fristående huvudmans ekonomiska förutsättningar görs av enheten. Bedömningarna utgör underlag till prioriteringar vid planeringen av tillsynsverksamheten. Under hösten 2014 har 140 sådana bedömningar gjorts. Ekonomiska analyser

används också som ett viktigt underlag vid tillsyner som genomförs av fristående huvudmän och skolor. Enhetens roll som stödfunktion innebär också att utbilda de medarbetare som hanterar ansökningar om godkännande som huvudman och de medarbetare som inspekterar verksamma skolor. Enheten ansvarar också för en löpande ekonomisk bevakning av fristående huvudmän. En analys av en fristående huvudmans ekonomiska situation till följd av en risksignal kan leda till beslut om en riktad tillsyn. Syftet är att tillse att elevernas rätt inte åsidosätts på grund av ekonomiska förhållanden.

1.7 Övrig verksamhet och återrapportering

1.7.1 Skolväsendets överklagandenämnd

Återrapportering:

- *Skolinspektionen ska i årsredovisningen redogöra för verksamheten vid Skolväsendets överklagandenämnd. Av redovisningen ska framgå ärendenas antal och innehåll, vilken skol- eller verksamhetsform de hänför sig till, de beslut som nämnden har fattat samt insatser för att säkerställa en rättssäker och effektiv verksamhet.*
- *(11 § i Skolinspektionens instruktion) Myndigheten ska i årsredovisningen lämna verksamhetsberättelse och en ekonomisk redovisning när det gäller verksamheten vid nämnden.*

Verksamhetsberättelse

Överklagandenämnden har fått in 537 överklaganden under år 2014 och har under samma period avgjort 492 ärenden. Den slutliga ärendemängden är större än år 2013 då 459 ärenden kom in till myndigheten. En förklaring till det är att antalet ärenden som gäller placering vid en annan skolenhet än den vårdnadshavarna önskat och interkommunal ersättning har ökat. Av årets ärenden har Överklagandenämnden i sin helhet fattat beslut i 95 ärenden under 17 sammanträden och ordföranden i nämnden har fattat beslut i 397 ärenden.

Tabell 23: Antal inkomna överklaganden, inkl. procentuell fördelning på vissa skol- och verksamhetsformer respektive antal beslut med redovisning av beslutstyp.

	Skolväsendets överklagandenämnd		
	2014	2013	2012
Inkomna överklaganden	537	459	531
<i>Därav Grundskoleärenden</i>	36%	35%	23%
<i>Gymnasieärenden</i>	10%	8%	13%
<i>Ärenden om kommunal vuxenutbildning</i>	25%	20%	17%
<i>Grundsärskoleärenden</i>	1%	3%	3%
<i>Förskoleklassärenden</i>	21%	29%	40%
<i>Övriga ärenden⁴⁹</i>	7%	5%	5%
Antal beslut totalt	492	467	519
<i>Därav antal beslut fattade av ordföranden</i>	397	400	458
<i>Därav antal beslut fattade av nämnden</i>	95	67	61
<i>Avvisade</i>	27%	32%	35%
<i>Avskrivna</i>	12%	13%	11%
<i>Beslut efter prövning⁵⁰</i>	293	245	279
<i>Därav avslag eller delvis avslag</i>	57%	70%	81%
<i>Därav bifall eller delvis bifall</i>	43%	30%	19%
<i>Övrigt⁵¹</i>	1%	2%	1%

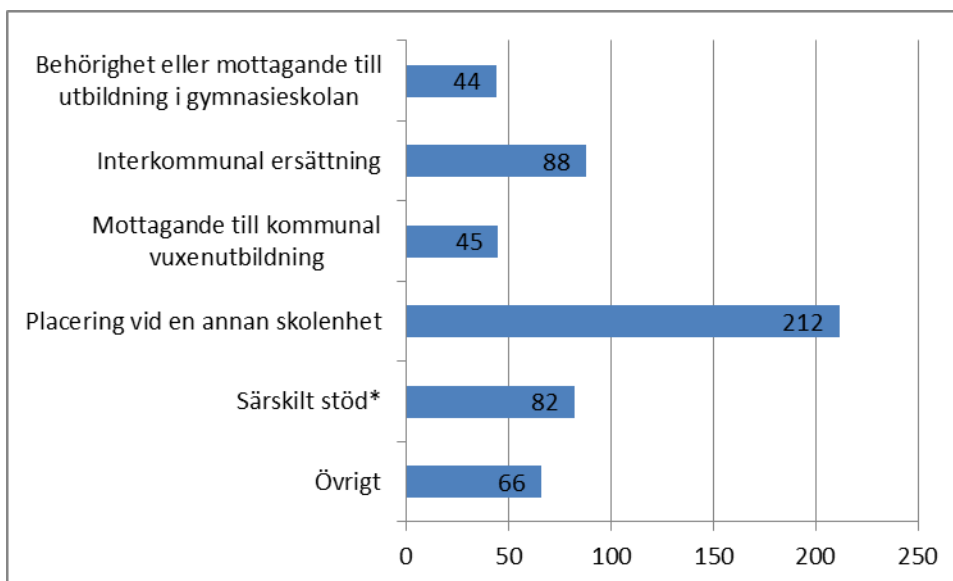
Av de ärenden som Överklagandenämnden avgjort under år 2014 har 59 procent prövats i sak. Av dessa har 43 procent bifallits eller delvis bifallits. Ändringsfrekvensen av sakprövade överklaganden är betydligt högre för vissa typer av ärenden, till exempel åtgärdsprogram. När det gäller andra kategorier av ärenden, såsom beslut om interkommunal ersättning är ändringsfrekvensen låg.

⁴⁹ Ärenden som avser bland annat specialskolan, sameskolan, gymnasiesärskolan och utbildning i svenska för invandrare. Även inkomna ärenden som ska behandlas inom en annan myndighet än Överklagandenämnden och endast överlämnas dit.

⁵⁰ Avser även ärenden där Överklagandenämnden beslutat att delvis bifalla och delvis avvisa/avskriva respektive delvis avslå och delvis avvisa/avskriva.

⁵¹ Avser bland annat beslut om att lämna över ett ärende till en annan myndighet.

Diagram 3: Antal inkomna överklaganden år 2014 per ärendekategori.

*Varav 66 avser åtgärdsprogram, nio särskild undervisningsgrupp/enskild undervisning samt sju anpassad studiegång.

Av antalet inkomna ärenden har beslut om placering vid en annan skolenhet utgjort den största ärendegruppen, 39 procent av den totala ärendemängden. De därefter vanligaste grupperna är beslut om interkommunal ersättning (16 procent) och särskilt stöd (15 procent).

Tabell 24: Beslut och handläggningstider åren 2014, 2013 och 2012, dagar.

Genomsnittlig handläggningstid för beslutade ärenden (dagar)	2014	2013	2012
Överklagandenämnden i sin helhet	71	38	45
Ordföranden	71	35	43
Nämnden	73	56	58

Den genomsnittliga handläggningstiden för Överklagandenämndens ärenden under år 2014 är 71 dagar. I 42 procent av ärendena har handläggningstiden inte varit mer än två månader och i 72 procent av ärendena har handläggningstiden inte varit mer än tre månader. De principiellt viktigaste besluten fattas av nämnden i sin helhet för att säkerställa en bred belysning av det överklagade ärendet. Ett arbete med att utreda orsakerna och hantera de ökade handläggningstiderna jämfört med föregående år har påbörjats under hösten 2014. Under 2014 har kansliet även fortsatt arbetet med att öka kvaliteten och effektiviteten i det ärendehanteringssystem som installerades under år 2012. Nämnden har tillsammans med kansliet även deltagit i en kompetensutvecklingsinsats avseende konsekvenser för barn med gravt rörelsehinder. Samtliga åtgärder har vidtagits bland annat i syfte att säkerställa en rättssäker och effektiv verksamhet.

Ekonomisk redovisning

Tabell 25: Ekonomisk redovisning för Skolväsendets överklagandenämnd åren 2014, 2013 respektive 2012.

Verksamhetens kostnader, Tkr	2014	2013	2012
Kostnader för personal	3069	3 839	3 624
Övriga driftkostnader	49	57	158
Summa	3 118	3 896	3 782

Verksamhetens totala kostnader har minskat under 2014. Detta är främst beroende av att kostnaderna för kansliets personal har minskat då antalet handläggare under 2014 har minskats med en resurs. Även kostnaderna för nämndens ledamöter har blivit lägre, vilket framför allt har sin grund i att ordföranden för nämnden minskat sin deltidstjänst.

2. Finansiell redovisning

Alla belopp redovisas i tkr om ej annat anges

2.1 Resultaträkning

Belopp i tkr	Not	2014	2013
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	367 867	346 399
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	1 018	1 847
Intäkter av bidrag	3	5 100	4 920
Finansiella intäkter	4	196	421
Summa		374 181	353 586
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	-276 178	-253 628
Kostnader för lokaler		-20 611	-20 610
Övriga driftkostnader	6	-74 823	-76 591
Finansiella kostnader	7	-356	-89
Avskrivningar och nedskrivningar		-2 213	-2 667
Summa		-374 181	-353 586
Verksamhetsutfall		0	0
Årets kapitalförändring		0	0

2.2 Balansräkning

Belopp i tkr	Not	2014-12-31	2013-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	8	0	445
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	9	188	137
Summa		188	582
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	10	85	0
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	11	5 550	6 156
Summa		5 635	6 156
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		14	23
Fordringar hos andra myndigheter	12	4 553	3 928
Övriga kortfristiga fordringar		4	442
Summa		4 571	4 392
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	13	7 492	6 454
Upplupna bidragsintäkter	14	968	680
Övriga upplupna intäkter		0	329
Summa		8 460	7 463
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	15	-11 246	-7 381
Summa		-11 246	-7 381
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		52 889	40 447
Summa		52 889	40 447
SUMMA TILLGÅNGAR		60 498	51 660
KAPITAL OCH SKULDER			
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	16	1 809	3 301
Övriga avsättningar	17	2 844	2 326
Summa		4 652	5 627

Belopp i tkr	Not	2014-12-31	2013-12-31
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	18	5 583	6 738
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	19	8 645	6 984
Leverantörsskulder		10 201	5 972
Övriga kortfristiga skulder		4 458	4 349
Summa		28 887	24 043
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	20	26 958	21 990
Summa		26 958	21 990
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		60 498	51 660

2.3 Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag 2014

Belopp i tkr

Uo 16 1:2 Ram- anslag							
Statens skolinspektion	Not	Ingående överförings- belopp	Årets till- delning enl. regl. brev	Indragning	Totalt dis- ponibelt belopp	Utgifter	Utgående överförings- belopp
ap.1 Statens							
skolinspektion	21	10 890	372 010	-278	382 622	-368 700	13 922
Summa		10 890	372 010	-278	382 622	-368 700	13 922

2.4 Tilläggsupplysningar och noter

Alla belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av avrundningar kan summeringsdifferenser förekomma.

Tilläggsupplysningar

Redovisningsprinciper

Tillämpade redovisningsprinciper

Skolinspektionens bokföring följer god redovisningssed och förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring samt Ekonomistyrningsverket (ESV):s föreskrifter och allmänna råd till denna. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna. I enlighet med ESV:s föreskrifter till 10 § FBF (Förordning om myndigheters bokföring) tillämpar myndigheten brytdagen 5 januari. Brytdagen föregående år var 3 januari.

Efter brytdagen har fakturor överstigande 20 tkr bokförts som periodavgränsningsposter.

Kostnadsmässig anslagsavräkning

Semesterdagar som intjänats före år 2009 avräknas från och med år 2009 anslaget först vid uttaget enligt undantagsbestämmelsen. Utgående balans år 2013, 2 441 tkr, har år 2014 minskat med 833 tkr.

Värderingsprinciper

Anläggningstillgångar

Som anläggningstillgångar redovisas tillgångar avsedda för stadigvarande bruk med ett anskaffningsvärde på minst ett halvt prisbasbelopp (pbb 44.4 tkr år 2014) och med en beräknad ekonomisk livslängd på minst tre år. För egenutvecklade immateriella anläggningstillgångar tillämpas en beloppsgräns på 500 tkr. Avskrivning sker månadsvis enligt linjär avskrivningsmetod. Avskrivning under anskaffningsåret sker från den månad tillgången tas i bruk.

Tillämpade avskrivningstider	
Utveckling	3-5 år
Licenser	3 år
Datorer och kringutrustning	3 år
IT-infrastruktur	5 år
Kontorsmaskiner	3-5 år
Inredningsinventarier	10 år
Förbättringsutgifter på annans fastighet	Anpassas till hyreskontraktets längd eller till-förväntad nyttjandeperiod

Skolinspektionen har, vid bildandet av myndigheten, övertagit anläggningstillgångar från Skolverket och Myndigheten för skolutveckling. På dessa tillgångar kan i vissa fall avskrivningstiden avvika från ovan angivna och i samtliga fall är då avskrivningstiden kortare.

Bärbara datorer kostnadsförs vid anskaffningstillfället.

Omsättningstillgångar

Fordringar har tagits upp till det belopp som de efter individuell prövning beräknas bli betalda.

Skulder

Skulder har tagits upp till nominellt belopp om inte annat anges i not.

Ersättningar och andra förmåner 2014

Ledamöter i insynsrådet / andra styrelseuppdrag	Ersättning, tkr
<i>Louise Ankarcrona</i> Beckmans Designhögskola AB	6
<i>Jonas Frykman</i> inga andra uppdrag	2
<i>Lennart Grosin (t.o.m. 2014-09-15)</i> inga andra uppdrag	2
<i>Helene Odenjung</i> Förvaltnings AB Framtiden, ISGR International School of Gothenburg Region, Rysåsen Fastighets AB, KPA Försäkringar AB,	5

Chalmers tekniska högskola	
Thomas Rolén	8
Domarnämnden, SIDA, Pensionsmyndigheten, Försvarmaktens insynsråd, Lofsdalens Fjällanläggningar AB	
Mats Pertoft	6
inga andra uppdrag	
Nina Rehnqvist	6
Statens beredning för medicinsk utvärdering	
Mikael Sjöberg	3
inga andra uppdrag	
Mats Öhlin	6
inga andra uppdrag	
Ledande befattningshavare / styrelseuppdrag	Lön, tkr
Ann-Marie Begler	1 373
Generaldirektör Stockholms universitet, Universitetskanslerämbetets insynsråd, Arbetsgivarverket Ifous AB	
Caroline Dyrefors Grufman	983
Barn- och elevombudet Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd	

Generaldirektören innehar förmånsbil. Inga andra avtalade framtida åtaganden.

Anställdas sjukfrånvaro

Uppgifter om sjukfrånvaro, se avsnitt 1.6.3 Kompetensförsörjning och andra personalrelaterade uppgifter i resultatredovisningen.

Noter

Resultaträkning

Belopp i tkr 2014   2013

Not	1	Intäkter av anslag	2014	2013
		Intäkter av anslag	367 867	346 399
		Summa	367 867	346 399
		Summa "Intäkter av anslag" (367 867 tkr) skiljer sig från summa "Utgifter" 368 700 tkr) på anslaget Uo 16 1.2 ap 1. Skillnaden (833 tkr) beror på minskning av semesterlöneskuld som intjänats före år 2009. Denna post har belastat anslaget, men inte bokförts som kostnad i resultaträkningen.		
Not	2	Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2014	2013
		Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen	791	809
		Intäkter enligt 15 § avgiftsförordningen	111	103
		Skadeståndersättning	0	898
		Reavinst vid avyttring av anläggningstillgångar	90	0
		Övriga intäkter av avgifter och andra ersättningar	26	37
		Summa	1 018	1 847
Not	3	Intäkter av bidrag	2014	2013
		Bidrag från Arbetsförmedlingen	215	127
		Bidrag från SIDA	4 885	4 293
		Intäkter från Skolverket avseende LAN-ärenden	0	500
		Summa	5 100	4 920

Belopp i tkr		2014	2013
Not 4	Finansiella intäkter		
	Ränta på räntekonto i Riksgäldskontoret	186	347
	Ränteintäkter avseende rättegångskostnader	0	73
	Övriga ränteintäkter	10	0
	Summa	196	421
Not 5	Kostnader för personal		
	Lönekostnader (exkl arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal)	175 408	166 249
	Övriga kostnader för personal	100 770	87 379
	Summa	276 178	253 628
	Av övriga kostnader för personal 2014 avser 6,6 miljoner kronor kostnader till följd av retroaktivt omräknade avtalspremier hos Statens tjänstepensionsverk.		
Not 6	Övriga driftkostnader		
	Resor, information, m.m.	11 912	10 836
	Köp av varor	3 915	3 673
	Köp av IT-tjänster	22 297	25 864
	Köp av konsulttjänster	25 655	24 860
	Övrigt	11 044	11 358
	Summa	74 823	76 591
Not 7	Finansiella kostnader		
	Ränta på lån i Riksgäldskontoret	31	85
	Räntekostnad avseende omräknade avtalspremier	268	0
	Övriga finansiella kostnader	57	4
	Summa	356	89

Balansräkning

Belopp i tkr

2014-12-31 2013-12-31

Not		2014-12-31	2013-12-31
8	Balanserade utgifter för utveckling		
	Ingående anskaffningsvärde	1 598	1 740
	Årets utrangeringar, anskaffningsvärde	0	-142
	Summa anskaffningsvärde	1 598	1 598
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-1 153	-620
	Årets avskrivningar	-445	-533
	Summa ackumulerade avskrivningar	-1 598	-1 153
	Utgående bokfört värde	0	445
9	Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		
	Ingående anskaffningsvärde	877	877
	Årets anskaffningar	189	0
	Årets försäljningar/utrangeringar, anskaffningsvärde	-378	0
	Summa anskaffningsvärde	688	877
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-740	-502
	Årets avskrivningar	-138	-238
	Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	378	0
	Summa ackumulerade avskrivningar	-500	-740
	Utgående bokfört värde	188	137
10	Förbättringsutgifter på annans fastighet		
	Årets anskaffningar	93	0
	Summa anskaffningsvärde	93	0
	Årets avskrivningar	-8	0
	Summa ackumulerade avskrivningar	-8	0
	Utgående bokfört värde	85	0

Belopp i tkr		2014-12-31	2013-12-31
Not 11	Maskiner, inventarier, installationer m.m.		
	Ingående anskaffningsvärde	17 896	17 781
	Årets anskaffningar	1 016	120
	Årets försäljningar/utrangeringar, anskaffningsvärde	-2 791	-5
	Summa anskaffningsvärde	16 121	17 896
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-11 740	-9 850
	Årets avskrivningar	-1 622	-1 895
	Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	2 791	5
	Summa ackumulerade avskrivningar	-10 571	-11 740
	Utgående bokfört värde	5 550	6 156
Not 12	Fordringar hos andra myndigheter		
	Fordran ingående mervärdesskatt	4 553	3 928
	Summa	4 553	3 928
Not 13	Förutbetalda kostnader		
	Förutbetalda hyreskostnader	4 689	4 685
	Övriga förutbetalda kostnader	2 803	1 769
	Summa	7 492	6 454
Not 14	Upplupna bidragsintäkter		
	Inomstatliga, bidrag från SIDA	968	680
	Summa	968	680

Belopp i tkr		2014-12-31	2013-12-31
Not 15	Avräkning med statsverket		
	Anslag i räntebärande flöde		
	Ingående balans	-9 823	-3 450
	Redovisat mot anslag	368 700	347 362
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-372 010	-353 735
	Återbetalning av anslagsmedel	278	0
	Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-12 854	-9 823
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
	Ingående balans	2 441	3 405
	Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-833	-963
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	1 608	2 441
	Summa Avräkning med statsverket	-11 246	-7 381
Not 16	Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser		
	Ingående avsättning	3 301	5 726
	Årets pensionskostnad	116	-414
	Årets pensionsutbetalningar	-1 608	-2 011
	Utgående avsättning	1 809	3 301
Not 17	Övriga avsättningar		
	Avsättning för lokalt aktivt omställningsarbete		
	Ingående balans	2 326	1 840
	Årets förändring	518	486
	Utgående balans	2 844	2 326

Belopp i tkr		2014-12-31	2013-12-31
Not 18	Lån i Riksgäldskontoret		
	Avser lån för investeringar i anläggningstillgångar.		
	Ingående balans	6 738	8 915
	Under året nyupptagna lån	1 055	489
	Årets amorteringar	-2 210	-2 667
	Utgående balans	5 583	6 738
	Beviljad låneram enligt regleringsbrev	15 000	20 000
Not 19	Kortfristiga skulder till andra myndigheter		
	Utgående mervärdesskatt	194	190
	Arbetsgivaravgifter	4 589	4 350
	Leverantörsskulder, andra myndigheter	3 829	2 297
	Övrigt	33	147
	Summa	8 645	6 984
Not 20	Upplupna kostnader		
	Upplupna semesterlöner inklusive sociala avgifter	16 975	17 793
	Övriga upplupna löner inklusive sociala avgifter	2 431	1 884
	Upplupna inomstatliga kostnader	388	585
	Övriga upplupna kostnader	7 164	1 728
	Summa	26 958	21 990

Av övriga upplupna kostnader 2014 är 4,8 miljoner kronor hänförligt till IT-tjänster och 2,3 miljoner kronor till övriga köpta tjänster.

Anslagsredovisning**Not 21 Uo 16 1:2 ap.1****Statens skolinspektion (ramanslag)**

Anslaget är räntebärande.

Enligt regleringsbrevet disponerar Skolinspektionen en anslagskredit på 11 133 tkr. Krediten har inte utnyttjats under 2014.

Skolinspektionen får enligt regleringsbrevet disponera 3% av det ingående överföringsbeloppet. Indragning har skett för den del av föregående års överskott som överskridit detta. (278 tkr).

Tilldelat anslag enligt regleringsbrev för budgetåret 2014 var ursprungligen 371 110 tkr (regeringsbeslut 2013-12-12). Under året tilldelades ytterligare 900 tkr i samband med regleringsbrevsändringen rörande reviderad skolenkät (regeringsbeslut 2014-06-26).

Från anslaget får högst 20 000 tkr användas till genomförandet av regeringsuppdrag om viss central rättning av nationella prov.

16 369 tkr har använts för detta ändamål under 2014.

Från anslaget får högst 15 000 tkr användas för kostnader för Barn- och elevombudets verksamhet. Kostnaderna för denna verksamhet har under 2014 uppgått till 12 432 tkr.

Sammanställning över väsentliga uppgifter

Belopp i tkr	2014	2013	2012	2011	2010
Låneram Riksgäldskontoret					
Beviljad	15 000	20 000	20 000	20 000	30 000
Utnyttjad	5 583	6 738	8 915	11 467	14 692
Kontokrediter Riksgäldskontoret					
Beviljad	32 000	32 000	32 000	32 000	32 000
Maximalt utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto Riksgäldskontoret					
Ränteintäkter	186	347	398	445	185
Räntekostnader	0	0	0	0	0
Avgiftsintäkter					
<i>Avgiftsintäkter som disponeras</i>					
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	0	0	0	0	0
Avgiftsintäkter	1 018	1 847	1 155	1 272	162
Anslagskredit					
Beviljad, anslagspost 1	11 133	10 612	10 529	10 156	9 808
Beviljad, anslagspost 2 (avslutad 2010)	0	0	0	0	300
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Anslag					
<i>Ramanslag</i>					
Anslagssparande	13 922	10 890	4 517	31	2 146
varav intecknat	0	0	0	0	0
Bemyndiganden - ej tillämpligt					
Personal					
Antalet årsarbetskrafter (st)	354	338	335	341	341
Medelantalet anställda (st)	369	355	351	354	349
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 050	1 038	1 029	988	1 026
Kapitalförändring*					
Årets	0	0	0	0	0
Balanserad	0	0	0	0	0

* Fr.o.m. år 2009 avräknas anslag kostnadmässigt. Årets kapitalförändring blir därför +/- 0.

3 Undertecknande av årsredovisningen 2014

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm den 23 februari 2015

Ann-Marie Begler
Generaldirektör